

Koroška Kronika

Leto II.

IZDAJA: BRITANSKA OBVEŠČEVALNA SLUŽBA

Številka 2

Celovec. 11. januarja 1946

Velesile so priznale avstrijsko državo

Poslanica štirih velesil in avstrijski odgovor

Zvezni predsednik ing. Figl je prejel v zadnjih dneh noto vrhovnega poveljstva zaveznih sil na Dunaju, s katero priznavajo Anglija, Amerika, Sovjetska unija in Francija avstrijsko zvezno vlado sestavljeno na osnovi volitev, od 25. novembra 1945. leta.

NOTA VELIKE BRITANIJE

V Londonu so 7. januarja tekočega leta uradno objavili, da je poslala britanska vlada zveznemu predsedniku avstrijske zvezne vlade noto, v kateri stoji:

1. Britanska kraljevska vlada prizna Avstrijo kot državo z mejami od leta 1937, s pridržkom dokončne ureditve mej.

2. Prizna dr. Rennerja kot izvoljenega predsednika republike in obenem avstrijsko vlado, ki je bila sestavljena de-jure po volitvah 25. novembra.

Avstrijska vlada je bila obveščena, da to priznanje v nobenem oziru ne spreminja odnosa med avstrijsko vlado in zavezniškim kontrolnim svetom, ki ostane še nadalje najvišji forum v državi.

AMERIŠKA NOTA

V noti, ki jo je izročil vrhovni poveljnik ameriških čet v Avstriji general Mark Clark predsedniku zvezne vlade ing. Figlu stoji:

„Stejem si v čast sporočiti vam, da me je moja vlada pooblastila, da vam sporočim, da priznava na osnovi volitev 25. novembra, sestavljeno vlado s pridržkom vrhovne oblasti zavezniškega vojnega sveta.“

NOTA SOVJETSKE ZVEZE

V noti vrhovnega poveljnika sovjetskih čet v Avstriji stoji:

„Sovjetska vlada me je pooblastila, da vam sporočim, da soglašam s sestavo nove avstrijske vlade.“

Razen tega sem vam pooblaščen sporočiti, da se priznanje začasne avstrijske vlade od 20. oktobra 1945. razširi na novo avstrijsko vlado.

FRANCOŠKA NOTA

V noti poveljnika francoskih čet v Avstriji je pisano:

„Srečen sem, da vam morem sporočiti, da je francoska vlada sklenila priznati avstrijsko vlado, ki je bila sestavljena po zadnjih volitvah.“

Avstrijski tisk o priznanju v Avstriji

„Das kleine Volksblatt“ (iz Dunaja) piše med drugim: „Mučeniki v boju za svobodo Avstrije po koncentracijskih taboriščih in velika večina avstrijskega naroda niso nikdar nehali boriti se za svobodo in tako pravna prekršitev napram Avstriji pravzaprav ni bila nikdar priznana. Ko je rdeča armada osvobodila Dunaj, je Sovjetska vlada takoj priporočala sestavo nove začasne avstrijske vlade in tako nudila možnost za obnovo avstrijske državne uprave. S priznanjem začasne avstrijske vlade dne 20. oktobra 1945. po zavezniškem svetu je bilo pripravljeno delo zaključeno. Dne 25. novembra lanskega leta se je ljudstvo enoglasno odločilo za demokratično bodočnost države. Tako predstavlja sklep štirih velesil važno dejstvo, k daleko presega okvir zunanega državnopravnega priznanja. Vse štiri velesile brez izjeme naglašajo zakonitost vlade ter ima Avstrija prvič od leta 1938. zopet mednarodno priznano vlado.“

„Volkszeitung“ (Celovec) piše: „Dne 25. novembra 1945 se je avstrijsko ljudstvo enoglasno odločilo za demokratično bodočnost države. Na podlagi sklepa svobodno izvoljenega parlamenta je bil ing. Figl izbran za prvega ustavno izvoljenega predsednika ter je njegovi vladi parlament izrekel zaupanje. Avstrijski narod je s tem izpolnil pogoj za priznanje začasne avstrijske vlade z dne 20. oktobra 1945., da naj avstrijsko ljudstvo z demokratičnimi volitvami sam odloča o svoji vladi.“

Po tem prvem spominskem dnevu demokracije v novi Avstriji doživlja danes Avstrija in njeno prebivalstvo ponovno zadoščenje. Štiri države osvoboditeljice, štiri velesile, ki so Evropi in svetu zopet prinesle demokracijo in ki so politično obnovo posameznih držav zagotovile in pripravljale, spoštujejo zrelost avstrijskega naroda in pravilno cenijo doprinos Avstrije k njeni osvoboditvi. Tako pomeni predmetni sklep štirih velesil, katerega so pisмено javili člani Zavezniškega sveta državnemu kanceljerju, veliko več kot samo državnopravno

priznanje — pomeni zgodovinsko pomemben mejnik v osvoboditvi Evrope.“

KOMENTAR LONDONSKEGA DOPISNIKA

Značaj avstrijske vlade kot samo začasne je torej dokončno prenehal, četudi je ostala vrhovna nadoblast Zavezniškega sveta nedotaknjena. Istočasno poudarjajo, da s priznanjem avstrijske vlade ni bilo glede določitve avstrijskih mej še nič ukrenjeno. Naravno bo sedaj verjetno sledilo vspostavitev diplomatskih odnosov med Vel. Britanijo in Avstrijo; ni pa še sklenjeno, kdaj bodo izmenjani diplomatski zastopniki med obema državama.

Glede vprašanja znižanja zavezniških zasedbenih čet v Avstriji in glede ukinitve razmejitvenih črt pripominjajo v Londonu, da je britanska vlada že konec novembra predlagala ostalim zasedbenim oblastem predmetno znižanje. Kakor javljajo, dosedaj še ni bil dosežen nikakr dokončen sklep glede tega. Toda kot se more posneti iz prvih odmevov, je britanska pobuda naletela pri ostalih velesilah na razumevanje. Sedanje priznanje nam daje upanje, da bodo sedanje številne zasedbenih čet v doglednem času znižane po skupnem dogovoru vseh štirih zasedbenih sil.

Pred otvoritvijo glavne skupščine Združenih narodov

Govornik ameriškega zunanjega ministerstva je izjavil, da zunanji minister Byrnes ne namerava v Londonu obravnavati gotovih problemov, kot vprašanje Dardanel, špansko vprašanje; temveč se bo omejil le na točke dnevnega reda.

Kot poročajo dobroobveščeni krogi, je turška delegacija opustila načrte, da bi se turško-sovjetsko vprašanje obravnavalo pred glavno skupščino Združenih narodov. Iz tega sklepa vidimo, da si Turki še niso na jasnem, ali je to vprašanje le predmet obravnavanja v sovjetskem tisku, ali pa se bo to razvil v spor med obema vladama.

Dalje poročajo tudi, da bo iranska delegacija opustila obravnavo sovjetsko-iranskega vprašanja pred glavno skupščino Združenih narodov.

Dalje javljajo, da Velika Britanija išče podporo Združenih držav za resolucijo, ki bo predložena glavni skupščini ZN. Vsebuje zahtevo po ustanovitvi evropske begunske komisije v okviru organizacije Združenih

narodov, slično odboru, ki je bil ustanovljen po prvi svetovni vojni od Zveze narodov. Predlog izvira iz resnega proučevanja celokupnega evropskega begunskega in preseljeniškega problema, po britanski vladi.

„Poslednja beseda je moja!“

Predsednik Truman je ob priliki konference tiska objavil, da je bilo priznanje rumunske, bolgarske, jugoslovanske in poljske vlade le pogojno. Dokončno priznanje teh vlad je odvisno od jamstva za svobodne in neovirane volitve. „Poslednja beseda v tej zadevi je moja!“

Na vprašanje je Truman izjavil, da še ni prejel obvestila, iz katerega bi se lahko sklepalo na proizvodnjo sovjetske atomske bombe. Truman je istega mnenja, kot ga je pred njim izrazil Byrnes, da moskovski sklepi niso nevarni tajnosti ameriške atomske bombe.

Načrt ustanove UNRRA za leto 1946

Glavni ravnatelj ustanove UNRRA Lehman je izjavil, da so nove naloge, ki si jih je naložila ustanova UNRRA za leto 1946, sledeče:

1. Dobava živeža dvema sovjetskima republikama, ki sta po Lehmanovem mnenju najbolj uničeni od vseh držav, ki jih je sovražnik zasedel. Ti republiki sta Bela Rusija, ki je prosila za pomoč v znesku 61 milijonov dolarjev, in Ukrajina, ki je prosila pomoč v znesku 189 milijonov dolarjev.

Te zahteve so še v preučitvi.

2. Pomoč Kitajski približno v znesku od 673 milijonov dolarjev. To je največja pomoč, ki jo namerava podeliti UNRRA.

3. Pomoč Italiji. S to nalogo bo ustanova UNRRA nadomestila s 1. januarjem 1946. Zavezniško vojaško upravo. Dobave bodo znašale približno 500 milijonov dolarjev.

4. Pomoč Avstriji na zahtevo dunajske zavezniške nadzorstvene komisije.

5. Bolj omejene dobave Finski, Koreji in Formozli.

Lehman je na neko vprašanje odgovoril, da namerava ustanova UNRRA prenehati s svojim delovanjem v Evropi ob koncu leta 1946. in na Daljnem Vzhodu ob koncu prvega tromesečja 1947.

Nekaj o našem stališču

Našem pozivu k sodelovanju se je odzvalo precej Koroških Slovencev. Dobivamo dopise vseh vrst. V večini slučajih je dopisnik znan. Dobivamo pa tudi dopise brez podpisa. Vse take nepodpisane dopisnike opozarjamo, da takih dopisov ne moremo objaviti. Kakor imajo bralci kakega časopisa pravico vedeti, s kom imajo pri dotičnem časopisu opraviti, tako želi tudi uredništvo vedeti, kdo odgovarja za poslani prispevek. Zato ne moremo ničesar objaviti, ne da bi vedeli, kdo piše.

In sedaj nekaj besed o načinu, kako nameravamo doposlane dopise priobčevati. Naše mnenje je, da želi vse avstrijsko ljudstvo, enako kot vsi drugi narodi, ki so v tej strašni vojni bolj ali manj trpeli, v prvi vrsti imeti svoj mir. To je želja tudi koroškega ozemlja, kjer po večini prebivajo Slovenci. „Mi hočemo svoj mir“, povdarja Koroški Slovenec enako kot vsi Avstrijci.

V zadnjih mesecih smo mi uslužbenci Britanske obveščevalne službe veliko slišali o silovitih poizkusih germanizacije, ki so jih delali nacisti. Vemo tudi, da tega niso poizkušali samo nacisti.

Pri točnem razmotrivanju slovenskega vprašanja pa je zlasti nekaj vzbudilo pozornost. Pri mnogih izjavah, ki s slovenske strani obravnavajo vprašanje pravic Koroških Slovencev, se iste pečajo večinoma s storjenimi krivicami, ne priznajo pa tega, kar je bilo po osvoboditvi Avstrije zopet popravljeno, niti ne kažejo velikega zaupanja v bodočnost.

Nočemo se pa seveda izpostaviti očitkom, češ da se preteklost lahko pozabi. Nasprotno, le iz preteklosti se lahko učimo. Nekaj drugega pa je, če so oči obrnjene le v preteklost. Kako naj v tem slučaju potem upamo na kak napredek? Dalje je tudi nekaj takih, ki z vsemi mogočimi besedami pišejo o zapostavljanju in o poizkusih germaniziranja, ne da bi pri tem navedli točne primere. Ako kdo trpi krivico, naj o tem poroča. Če pa izrablja to priliko za to, da piše o nepravilnosti sveta napram Koroškim Slovincem, potem naj pri tem pomisli tudi to, ali niso tudi drugi morali in še morajo veliko trpeti.

Če bi torej oni, ki nam pošiljajo prispevke, najprej hoteli upoštevati potrebo po miru, predno začno pisati, potem bi nam vsem bilo prihranjenega precej truda. Kajti kdor poizkuša obrniti pozornost bralcev na kake sporno politično vprašanje in pri tem vedno povdarja krivično preteklost, namesto da bi gledal v bodočnost, ta ni dorastel današnjem času, kajti po našem mnenju lahko le razburi duhove, namesto da bi jim dal s pošteno izmenjavo načel in s praktičnimi nasveti pobude za delo.

Rubrike našega lista so torej na razpolago vsem onim — samo ob sebi razumljivo seveda — v okviru dejanskih in tehničnih možnosti —, o katerih bomo spoznali, da imajo pošteno prizadevanje, in bomo smatrali, da imajo njihove izjave resen namen bistveno pripomoči k tvorbi svobodne demokratske Avstrije.

Morebitne objave avstrijskih oblasti, ki zadevajo Koroške Slovence, je naš list ravnotako pripravljen objavljati, vendar za iste ne prevzame v tem oziru nikake odgovornosti, niti ne bo zavzel kakega posebnega stališča do njih.

Glav. ured.

Zanimivosti preteklega tedna

Prvi teden novega leta je bil obenem po moskovski konferenci, zato ni čudno, da se tudi temu tednu močno poznajo sklepi v Moskvi, ki so jih pričeli nepričakovano hitro uresničevati. Razveseljivo je predvsem dejstvo, da je napetost, ki je zajela svet po konferenci v Londonu, po moskovski konferenci precej popustila in da so se narodi z novim zaupanjem oprijeli obnovitvenega dela.

V Angliji, ki je pač velesila, mimo katere svet ne more iti in v kateri je politično življenje izredno živahno, so prišli že tako daleč, da morejo pričeti reševati že notranje politične probleme. Vkljub temu, da se Anglija z vso resnostjo pripravlja na kongres Združenih narodov, ki bo v prihodnjih dneh tega meseca, opozarjajo posamezni angleški politiki na potrebo razjasnitve nekaterih važnih notranjopolitičnih problemov. Kot najvažnejše angleško vprašanje označuje „Daily Telegraph“ v članku znanega angleškega časnikarja Garvina vprašanje Indije. V članku piše med drugim: „Britanskemu narodu bo v kratkem postalo to vprašanje važnejše od vseh drugih. Vlada jo še vedno needinosti, ki deželo razdvajujejo. Muslimane označujemo kot manjšino, vendar pa tvorijo s svojo številčno premočjo večino v razmerju 2:1.“

Moč britanskih vodilnih mož, ki so zedinili in združili to deželo, ni mogoče nadomestiti. Brez te moči in njenega naprednega vpliva ne bi bila Indija v stanju vzdržati reda in organizacije.

V ostalem pa se življenje v Angliji prilaguje rednemu življenju, kar se predvsem opazi v različnih panogah industrije. Računajo, da bodo v letošnji jeseni že lahko postavili na svetovni trg prve serije angleških avtomobilov, za katere vlada v svetu veliko zanimanje.

Največ pozornosti v Ameriki je vzbudila ta teden novoletna poslanica predsednika Trumana, ki jo je naslovil na ameriški Kongres. V njej je predsednik Truman ostro kritiziral ameriški Kongres zaradi zavlačevanja pri obnovi mirovnega gospodarstva in popolne zaposlitve. Notranjopolitično važnost leta 1946 je prikazal z besedami: „V tem letu se moramo odločiti, ali bomo pri nas dosegli veliko bodočnost, za katero smo se borili.“

„Naše notranjopolitični povojni problemi so ravno tako resni in v mnogih slučajih ravno tako težki, kakor mednarodni.“

Med drugim je podal tudi kratek pregled notranje politike, v katerem zahteva kot prvo točko zamenjavo vojne produkcije z mirno.

Dobesedno je Truman nadaljeval: „Obžalujem, da so nam bile stavljene velike zapre-

Poročilo komisije za vojni plen

Komisija za vojni plen so ustanovili na podlagi pogojev Morgan-Jovanovičevega sporazuma, ki so ga sklenili junija meseca leta 1945 z namenom, da dodelijo jugoslovanski vojski vojni plen, ki ga je zapustil sovražnik, in sicer v soglasju s splošnimi odredbami mednarodnega prava.

„Vojni plen obstoja iz sovražnega plena, ki so ga zajeli, izročili ali ki so ga zapustili, ki je kateregakoli značaja ter namenjen v vojne svrhe v soglasju s splošnimi odredbami mednarodnega prava.“

„Po Morgan-Jovanovičevem sporazumu je mogoče imeti ves material, ki so ga jugoslovanske vojaške sile zajele na področju Julijske pokrajine, ki je zdaj zasedeno po angleško-ameriških silah za vojni plen na podlagi gori omenjenega določila. Večji del tega plena obstoja iz topov, oklepni vozovi, ladij, municije ter drugega materiala, ki ga je sovražnik uporabljal za nadaljevanje vojne. V veliki večini so Nemci ta material uvažali na to področje z namenom, da ga uporabijo za svoje vojaške namene.“

„Komisija, ki je sestavljena iz jugoslovanskih in anglo-ameriških zastopnikov bo položila vso pozornost na to, da ne izročijo kot vojnega plena ničesar tega, kar je potrebno za ohranitev reda in zakona, za opravljanje javnih služb ter za preprečanje bolezni in nesreče. Vedno so izšli iz tega stališča, da ima premostitev materiala iz področja „A“ Julijske krajine, ki ga imajo za vojni plen čim manjši odmev na zaposlitvi delavcev in na delovanju industrije. Ker to imetje in material prvotno ni bil last področja „A“ Julijske krajine, ne bo imela premostitev vojnega plena nobenih posledic na redne življenjske razmere tukajšnjega prebivalstva.“

ke.“ Posebno je obravnaval problem delavcev in delodajalcev ter je rekel: „S skrbjo gledam v bodočnost. Nimamo možnosti jih siliti k sodelovanju, dokler ne izide statut, ki bo določal kazni za neposlušne. Zaradi tega nujno pozivam Kongres, da izda to zakonsko podporo brez odlašanja.“

Danes je inflacijski pritisk mnogo večji nego po prvi svetovni vojni ali depresiji od leta 1920. Ta pritisk lahko povzroči razvrednotenje ali pa razkol, ki bo resnejši od leta 1920. Dokler bo za potrebe trga dovolj blaga, mora moč vlade držati nizke cene, sicer bo kmalu nastopilo razvrednotenje.“

Kakšen bo odmev na poslanico, ne vemo. Vendar pa nam je resna volja predsednika Trumana po obnovitvi predvojnega stanja v Ameriki, ki bo brez dvoma vplivala tudi na druge države, lepo darilo za Novo leto.

Po osmih letih bodo letos v Sovjetski zvezi prve volitve. Kakor poročajo, je bil Stalin predlagan za kandidata v Vrhovni sovjet. Predlog je bil sklenjen na nekem zborovanju delavcev in tehnikov moskovskih elektrarn. Kakor poroča radio Moskva, bo tudi maršal Žukov kandidiral pri volitvah v Vrhovni sovjet, ki bodo 10. februarja. Žukov do sedaj ni bil član Vrhovnega sovjeta.

Izredno živahnost političnega življenja lahko zasledimo ta teden v političnem življenju Francije. Francoska vlada je dala najprej odgovor na noto Velikih treh, ki so ji jo predložili po zaključku konference v Moskvi.

General de Gaulle je na Silvestrovo naslovil na francoski narod poslanico, v kateri izraža zaupanje v nadaljni razvoj Francije, ki si mora v letu 1946 ustvariti predpogoje za življenje.

Tudi kriza francoske vlade, ki je grozila ob prehodu v novo leto je bila hitro rešena, tako, da ni bil politični in gospodarski razvoj zaradi tega v nobenem slučaju oviran.

Veliko večje so pa težave v Italiji, kjer delajo vladi preglavice demonstracije številnih brezposelnih v Bariju in Florenci. Nastopiti je morala policija, ki je s pomočjo zavezniške vojaške policije napravila red.

V Balkanskih državah se zapletenost sicer počasi rešuje, a s toliko večjo gotovostjo. Urednik v Lousvillu, Mark Ethridge, ki se je vrnil s potovanja po Balkanu, je izjavil, da niti Rumunija, niti Bolgarija nimata vlad, v katerih bi bile široko zastopane vse politične smeri, kakor je bilo določeno v Jalti, da pa je sovjetska vlada, ki ima o tem nasprotno mnenje, na moskovski konferenci veliko popustila v prid ameriškem stališču. Jugoslavija je stala v tem tednu ob strani mednarodno političnih vprašanj.

Bolj v ospredju pa stoji Grčija, v imenu katere se pogajata v Londonu vršilec poslov grškega ministrskega predsednika Emanuel Tsouderos in minister za preskrbo Georg Cartalis, ki hoče dobiti od Anglije pomoč v denarju in surovinah. Ob priliki nastopa novega leta sta grški ministrski predsednik in grški kralj naslovila na narod posebni poslanci. Grški kralj poziva v poslanici Grke, naj zastavijo vse svoje sile za vzpostavitev miru v deželi in v dobrobit njenega razvoja. Ministrski predsednik pa je povdaril, da morajo nujno prenehati ideološka trenja, ki sedaj razdvajajo grški narod.

V Turčiji z velikim zanimanjem zasledujejo razvoj dogodkov v Perziji in Iraku. Tur-

ški veleposlanik v Londonu je podal dopisniku lista „News Chronicle“ izjavo, ki se nanaša na zaključek moskovske konference in odnošaje Turčije s sosednjimi deželami. Veleposlanik je rekel, da pomeni izid moskovske konference v mnogih pogledih uspeh, da pa se bo moral še naprej razvijati duh sprave, preden bo moči najti zadovoljivo rešitev zgolj omejenega dela sklepov moskovske konference. Konstruktivna rešitev perzijske krize je po turškem mnenju neobhodno potrebna za varnost Turčije in Vzhodnega Sredozemlja. „Naša politika sloni na prijateljstvu in medsebojnem razumevanju s Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo, ki sta obe neobhodno potrebni za varnost Turčije“, je zaključil veleposlanik.

Ce pogledamo v svojem pregledu še nekoliko dalje proti Vzhodu, nas razveseli konec državljanske vojne na Kitajskem, ki se je končala s pristankom komunistične stranke na predloge, ki jih je stavila osrednja vlada. Tudi Kitajci so uvideli, da ni rešitev v medsebojni borbi, temveč v složnem sodelovanju vseh zdravih sil naroda. Brez dvoma je, da bo lahko organizirana Kitajska mnogo pripomogla k obnovi svetovnega gospodarstva, predvsem pa k zopetni vzpostavitvi mirnega in svetu koristnega demokratičnega življenja na Jaonskem.

S sovjetskim imenovanjem članov komisije za Daljni Vzhod se je odstranilo še eno sporno vprašanje med velesilami. Kakor poroča radio Moskva so imenovali Sovjeti Andreja Gromiko, sovjetskega veleposlanika v Združenih državah, za člana komisije na Daljnem Vzhodu.

Brez strahu v novo leto

Koroški Slovenci na trpljenju narodov niso imeli najmanjšega deleža. Tudi Avstrija in ta dežela izpred nacistične dobe jim dolgujeta marsikatero neizpolnjeno obljubo, marsikateri vinar in marsikatero deželjano, ki naj bi pričevalo o pravičnosti. Noben udelec, nobena slaba beseda in nobena zlobna misel ni pozabljena. Zaradi tega tudi ni sprave med obema narodoma v deželi in je ne more biti, dokler ne bo poslednja krivica popravljena. (N. pr. uvedba slovenščine v urade). Toda pravtako jasno kot ta ugotovitev je tudi nujnost, da se danes, ko se še dolgo ni umiril vihar strasti, ki jih je sprostil nacizem, še ne razpravlja na dolgo in široko o tem. Prišel bo čas, ko bo to postalo potrebno. Takrat bodo prišli na mizo vsi dokazi, ki jih narod hrani. V sedanjih dobi, ko pod močnim varstvom velikih sil tudi v teh deželah nastajajo prvi obrisi demokratičnega oblik vladavine, ni strahu, da prav Slovenci ne bi mogli uveljaviti svojih pravic. Toda modrost nam velepa, da se to zgodi tedaj in na tak način, kakor bo za narod res v trajno korist. Predpogoj za to pa je, da se umire v nas tista čustva, ki jih je vzbudila divja vojna doba in ki bi mogla kvarno vplivati na našo razsodnost. Ko bodo najtežje rane, ki so nam bile zadane, zaceljene, tedaj bo prišel pravi trenutek za popolno rešitev vseh naših zahtev in teženj.

Toda kaj bo dotlej? Ali naj držimo roke v žepu in čakamo negibno izboljšanja in sreče od zunaj? Nikakor ne! Spomnimo se le na to, kar je postavil Gauleiter Rainer za program stranke svojim sodelavcem za leto 1943. v svojem božičnem nagovoru: da naj v tem letu izgine poslednja sled slovenstva iz Koroške! Ne mislimo, da se to naročilo ni dobesedno izvajalo; tudi ne mislimo, da ni še danes na delu vrsta ljudi, ki to naročilo izpolnjuje. Komu v korist ali v škodo, o tem je prezgodaj soditi. Toda zato je vseeno potrebno nekaj drugega. Da Koroški Slovenci potem, ko smo to nevarnost spoznali tako jasno, kakor smo jo občutili na svoji koži, tudi odgovorimo. Za novo leto 1946 mora postati naš neomajni program: Slovenska Koroška mora povsod, koder bivajo Slovenci, dobiti svoj neutajljivi in neizbrisni narodni slovenski pečat. Slovenski jezik, slovenska pesem, slovenska beseda, slovenska molitev in slovenski duh naj pridejo v nas in po nas v vse javno življenje, v šolo, na ulico, v cerkev in urad, v radio in na oder, povsod tam, kjer hočemo in kjer imamo pravico, da se počutimo kakor doma. Tudi pokopališč ne bomo pozabili, kakor jih ni pozabil nacistični bes v svojem divjanju. Zadrževali in vedno znova bomo zahtevali vse

svoje pravice, ne le en del, in le na ta način bomo v tej prehodni dobi do končne ureditve našega položaja ustvarili tiste pogoje, ki bodo to ureditev olajšali in ki bodo v korist obema narodoma. Saj je več kot jasno, da bomo Koroški Slovenci tudi za vso bodočnost sosedje koroških Nemcev, (pa naj tudi tečejo državne meje tu ali tam.)

Kdo pa naj izvede ta lepi in obširni narodni program v novem letu? Kdo naj se tega loti, ko je nasilni nacizem skoraj do kra-

Od danes naprej lahko naročite tednik „Koroška Kronika“ na propagandnem uradu PWB, ki je v vogalni hiši Novega trga in Grajske ulice (Burggasse) v Celovcu. Vhod je iz Novega trga. Tu lahko dobite tudi stenski koledar. Propagandni urad izvršuje tudi vsa dela, ki zadevajo razpošiljanje in naročanje „Koroške Kronike“. V ostalem pa se kot do sedaj obračajte na uredništvo lista Celovec Völkermarkter Ring 25/I. Soba 22.

ja iztrebil vso domačo narodno inteligenco, ko je ponemčil šole, ko je pregnal učitelje in duhovnike, ko je uničil naše cvetoče denarne zavode in ko niti našim grobovom ni prizanašal? Vsakdo se mora lotiti te naloge. Učeni v večji meri kot preprosti, toda nihče naj ne trdi, da ni mogoče nič narediti. Z vso ljubeznijo se je treba oprijeti vseh, tudi najskromnejših začetkov našega obnovljenega narodnega življenja. Naj nas ne bega prebata širokopoteznost različnih totalitarizmov, ki mnogi še žive in delujejo med nami. Od teh za narod ni pričakovati koristi. Pravi uspeh, ki bo prinašal trajne sadove, bomo dosegli le s tihim, vztrajnim in žilavim delom vsak na tistem mestu, kamor je pač postavljen.

Nočemo precenjevati naših moči. Tudi nas ni treba biti prav nič sram slabosti, ki nas tu in tam prevzema. Ljudje, ki so prišli iz taborišč, so morali tudi biti nekaj mesecev posebno umetno hranjeni in negovani. Toda to, da so bili žrtve nacističnega nasilja, je zanje pred poštenimi ljudmi le odlika in ne sramota. Pravtako je za Slovence odlika vse, kar so pretrpeli zaradi svoje narodne pripadnosti. Naša sreča je tudi, da je v deželi zasedbena oblast, ki ima razumevanje za vse naše potrebe. Če ne gre vse na en dan, pa bo šlo polagoma, toda šlo bo, če bomo vsi in brez strahu prišli za delo. Tudi otrok in slabotni starček se da voditi za roko, dokler sam ne more hoditi. Za nas Slovence, ki nas je nacistični režim tako stra-

hotno prizadel, zato tudi ne bo sramota, če bomo sprejeli dobrohotno angleško pomoč. Ob letu pa bomo z zadovoljstvom gledali nazaj na svoje letošnje uspehe ter opazili, kako silno se nam bo dotlej že utrdil korak. Ne več kot otroci bomo jecali, temveč govorili kot zreli možje o vseh zadevah, ki bodo tedaj gibale naše javno življenje.

Izjava turškega ministrskega predsednika

Turški ministrski predsednik je na pred kratkim objavljene zahteve po priključitvi dela georgijskega ozemlja Sovjetski zvezi, izjavil med drugim sledeče:

„Pred približno dvem tednom sta zahtevala dva georgijska profesorja aneksijo dela turškega ozemlja ob Črnem morju. Ta zahteva je bila po sovjetskem časopisu in radiju razširjena po vsem svetu. V teh pokrajinah pa živijo ljudje s turško kulturo, turško vero in turškim jezikom. Ti so Turki, ki so svoj čas bežali pred carjem in njegovimi armadami. Po ljudskem štetju leta 1935. živi tam 57.325 ljudi. Število Georgijcev, katerih repatrijacio zahtevajo, je majhno in neznamno, v razmerju s prebivalstvom ob Marmari in pokrajinah ob Sredozemskem morju. Turška republika nima druge želje, nego gojiti in vzdržati prijateljstvo s svojimi sosednjimi narodi. Veruje v sklepe San Franciska ter pravico in pravičnost.“

„TIMES“ O TURŠKO-RUSKEM NESOGLASJU

Dopisiik „Times“-a v Turčiji poroča: Turki se sprašujejo, kaj je vzrok sedanjemu sovjetsko-ruskemu nerazpoloženju napram Turčiji. Če bi bili sovjetski časopisi in sovjetske radio-postaje edini informacijski viri, bi se moralo sklepati, da je glavni vzrok sovjetskega nerazpoloženja mišljenje, da je Turčija zavzela nevtralnno stališče in tako dejansko podpirala Nemčijo in da je Turčija s podpisom pogodbe z Nemčijo nekaj dni pred njenim napadom na Sovjetsko unijo sskriva tega napada.

Obstojata pa dva dokumenta, ki nasprotujeta sovjetsko-ruskim obtožbam. Prvi je turško-ruska izjava od 25. marca 1941 v kateri se zagotavlja obe državi druga drugi, da bo, če bi bila ena predmet napada in prisiljena braniti svojo deželo, druga zavzela uvidno nevtralnno stališče. Razumljivo, da je bila edina država od katere bi mogla prihajati nevarnost za Turčijo in Sovjetsko unijo, Nemčija.

Drugi diplomatski dokument je skupna britansko-sovjetsko-ruska izjava Turčiji od 13. avgusta 1941 v kateri potrjujejo njeno zvestobo Montreuxjevi pogodbi in obljublja, da nimata nobene napadalne namere ali zahteve glede morskih ožin in da sta pripravljena vestno spoštovati teritorialno suverenost turške republike.

Ne pozabi na zdravje!

Ob nastopu novega leta si zdravi ljudje navadno želijo drug drugemu srečo in veselje, na zdravje se pa spomnijo večinoma le bolniki ali pa če je kdo drug bolan v hiši. Sebe, če smo bolni, se zavedamo, da brez telesnega zdravja ni prave sreče v tukajšnjem življenju; če pa smo zdravi, pa na skrb za zdravje kaj radi pozabimo.

Cel svet, posebno pa še Srednja Evropa, trpi na posledicah prestanih vojnih grozot, ki so zahtevale na milijone in milijone človeških življenj, vsem prebivalcem pa prizadele neznansko gorje. Radi duševnega in telesnega trpljenja ter radi pomanjkanja hrane so ljudje močno oslabiljeni in sprejemljivi za razne bolezni. Premnogi so bili preseljeni v tuje kraje med vojno in po vojni. Nekateri so se vrnili, drugim pa je vrnitev radi neurejenih razmer doma ali iz drugih razlogov onemogočena. Mnogi ljudje so žalostni, ker se sorodnik ni vrnil z vojne domov, radi neprestanih osebnih težav so postali neobčutljivi za nove bolečine, izgubili so vso voljo za odpor proti boleznim in za samo pomoč.

Tudi med koroškimi Slovenci je bilo in je še veliko gorja, čeprav se je že marsikaj popravilo po zaslugi angleških in avstrijskih oblasti, tudi tu zaman pričakujejo, matere vrnitve padlega sina, tudi tu so vojne grozote ali bolezni povzročile marsikakšno vrzel ali pa izzvale posledice, ki še sedaj tarejo ljudstvo.

Radi neurejenih razmer, slabe prehrane, žalosti in drugih težav so ljudje manj odporni proti raznim škodljivim vplivom, posebno proti nalezljivim boleznim, radi tega lažje obolijo in hitreje podležejo. Nalezljive bolezni se v takem okolju hitreje širijo, o čemur nam pričajo primeroma množični slučajji trebušnega legarja (tifusa) v okolici Vrbskega jezera in v raznih drugih krajih na Koroškem jeseni lanskega leta. Ta in druge bolezni neprestano preže na prebivalstvo in se skušajo čim bolj razširiti.

Ali naj radi prestanih grozot, radi izgubljenih življenj sorodnikov in prijateljev, radi požganih in razrušenih domov preostali obupujejo, prenehajo delati in se predajajo mahu, češ: „Kar bo, pa bo, saj itak sami ne moremo spremeniti usode.“

Ne stati z rokami v žepu, ne obupavati, ampak prileti čimprej krepko za delo, odstraniti ruševine in graditi tudi na zdravstvenem polju, to je dolžnost vsakega in nas vseh!

Če po ulici drvi avtomobil ali dirka podivjan konj, se bo vsak pameten človek umaknil s ceste, da se izogne nesreči. Katoličani dobro vemo, da nam je Bog dal prosto voljo, da se lahko odločimo za dobro ali za zlo. Tudi marsikaterim boleznim se lahko izognemo, druge pa lahko preprečimo, ako le hočemo in znamo.

Politična vzgoja v šoli

Kadar človeštvo išče izhoda iz zgodovinskih nesreč, ki jih povzroča človek sam, se oči vseh obračajo v novo vzgojo mladine. Bodočega človeka je treba drugače, bolje vzgojiti in izobraziti, pa bo tudi bodoča doba prosta katastrof, ki jih zakrivijo ljudje. Klic po boljšem človeku je vedno močan takrat, kadar človeštvo posebno trdo čuti posledice človeške hudobije. V takem času živimo sedaj mi, in je zato razumljivo pa tudi upravičeno živo zanimanje širokih ljudskih plasti za bodočo vzgojo mladega rodu.

Za novo obvezno šolo (t. j. predvsem ljudsko šolo) postavljajo merodajni činitelji osnovne smernice vzgoje in pouka. Po teh načelnih smernicah nimajo politika, prav tako pa tudi svetovnonazorna vprašanja v obvezni šoli ničesar iskati. Učencu je treba dati osnovno človeško vednost in znanje, da bo znal z lastnim razumom pravilno sklepati, ne da bi sklepi imeli s politiko in svetovnim naziranjem kaj opraviti.

Ta problem je velevažen. Zato hočemo o njem spregovoriti načelno, znanstveno osnovano besedo.

Vsi smo edini v tem, da politika ne sodi v šolo. O tem vprašanju smo v „Koroški Kroniki“ že zavzeli stališče in povedanega ne bomo ponavljali. Politika je v bistvu skrb za javno blaginjo. To skrb si razne stranke predstavljajo in jo uresničujejo na razne na-

čine. Tako je v pravih demokracijah (n. pr. v Angliji) svakdanji pojav, da dobi zdaj ta, prihodnjik pa ravno nasprotna stranka veliko večino glasov. Merodajen je gospodarski, socialni in kulturni program strank v tisti dobi in za tiste razmere, zlasti pa z ozirom na posebno pereča sodobna vprašanja časa. Stranka more v danem trenutku svojo politiko tudi menjati; še lažje menja državljani svojo pripadnost stranki, če se več ne strinja z njenim programom in delom.

Taka je politika in take so stranke. Politično se človek opredeli šele po končanem obveznem šolanju. Politika — kot skrb za javne zadeve — ne more biti stvar otrok, marveč odraslih ljudi. In tudi med odraslimi se s političnimi in strankarskimi problemi redno ne ukvarja množica (večina), ampak nekateri ljudje (politični voditelji in aktivni sodelavci).

Kdor bi šolsko mladino vprezal v politični voz kake stranke, bi bil velik škodljivec naroda, ker zlorablja mladino za namene, ki so pridržani odraslim, in še tem le v omejenem številu.

Nekaj povsem drugega je svetovno naziranje. To se namreč izraža v človekovem trajnem stališču do temeljnih življenjskih (ne političnih!) problemov, kakor so: smisel življenja, duša, posmrtnost, Bog... Z odgovorom na ta in taka vprašanja se člo-

vek mora ukvarjati na vseh področjih življenja. Za vsakega človeka je naravnost usodnega pomena, kako gleda na življenje in svet: ali z očmi idealističnega realizma ali z očmi življenjskega materializma, ali še kako drugače. Ugovor, češ, da to s poukom in vzgojo mladine nima nič opraviti, ne drži. Saj učitelj pri samem pouku n. pr. realij nujno mora zavzeti svetovno nazorno stališče, drugače visi ves pouk v zraku. Ali prizna Boga ali ga taji — od tega sta odvisna smer in cilj vzgoje ter cela vrsta načelnih problemov, ki se jim ni mogoče izogniti niti v ljudski šoli. V tej šoli enotna vzgoja brez svetovnega nazora sploh ni mogoča. Ljudska šola polaga temelje vsej izobrazbi in vzgoji, a trdnih temeljev ni brez svetovnonazorske jasnosti in načelne izčiščenosti. Svetovnonazorska jasnost je torej dosledni in načelni vzgoji nujno potrebna, ji je bistvena. Zato vzgoja, ki naj oblikuje plemenite, dobre in značajne ljudi, mora biti svetovnonazorno utemeljena.

Če v ljudski šoli ne bi bilo mesta za svetovnonazorni pouk, bi bilo dosledno treba črtati ves verouk iz učnih načrtov. To bi bil pa ukrep, ki bi se mu uprla ogromna večina staršev.

Naše ljudstvo je mnenja, da je pouk na obveznih šolah treba v interesu človeštva postaviti na temelje krščanskega svetovnega nazora. Prva beseda v tem vprašanju gre po demokratičnih načelih staršem. Učitelj bodi izvrševalec volje, ki jo v tem oziru izrazijo starši po svojih zastopnikih.

Vsak človek mora enkrat umreti, toda ni treba umreti kot otrok, kot mladenič ali mladenka. Prirodno je, da ljudje umirajo, ko so dosegli primerno starost, umiranje otrok pa se da v veliki meri omejiti in preprečiti s primernimi ukrepi in zdravstvenim poukom.

Skrb za zdravje je predvsem dolžnost vseh merodajnih oblasti: občinskih, okrajnih, deželnih in državnih. Posamezna občina, podeželska in mestna, posamezna dežela lahko v precejšnji meri zniža umrljivost v svojem okolišu s tem, da posveti vso mogočo skrb za zdravje občanov. Ako pa zdravstvenim vprašanjem ne posveča potrebne pozornosti, potem je v precejšnji meri soodgovorna za visoko umrljivost v dotičnem kraju.

Pa tudi vsak posameznik je dolžan, da skrbi za svoje zdravje, pa tudi za zdravje vseh ljudi v svoji okolici.

Vprašali boste: „Kako pa naj skrbim za svoje zdravje?“

V prvi vrsti s tem, da krepite svoje telo, da bo postalo odpornejše proti vsem škodljivim vplivom, posebno proti boleznim. S temi vprašanji se bavi osebna higijena ali skrb za zdravje lastnega telesa.

Dalje skrbimo za svoje zdravje s tem, da preprečujemo pri sebi in pri drugih razne preprečljive bolezni. To niso samo nalez-

ljive bolezni, kakor na pr. škrlatinka ali trebušni legar, ampak tudi nenalezljive kakor golša, angleška bolezen (rahitida), revmatizem, nekatere srčne bolezni, kakor tudi bolezni radi nepravilne prehrane, posledice prekomernega uživanja alkohola, kajena itd.

Moderna medicinska znanost je zelo napredovala, ne samo kar tiče zdravljenja bolezni, kjer so sulfonamidi in penicilin skoraj čudovito pozdravili razne poprej neozdravljive bolezni, ampak tudi glede preprečevanja bolezni.

Da si pridobi vsak posameznik najpotrebnejše znanje, bo potrebno tudi nekaj truda. Nikdo ni prišel učen na svet. Vsakdo se je moral in se mora učiti. Tudi zdravju bo potrebno posvetiti nekaj truda, časa in dela. Treba se bo držati navodil in zdravstvenih predpisov, ki nam jih dajejo oblasti, treba bo prečitati tuintam kakšno zdravstveno knjižico, kakšen članek v časopisu, ustaviti se pri letaku zdravstvene vsebine, pogledati zdravstveno izložbo, poslušati zdravstvena predavanja in se po njih ravnan.

Mislim, da je prav posebno časopisje, tudi dnevno, poklicano, da pomaga bralcem pri raznih zdravstvenih in bolezenskih vprašanjih splošne narave, posebno kar tiče higijene in preprečljivih bolezni. Kakor imajo druge stroke večkrat svoj stalen kot v časopisu, tako naj bi bil v vsakem časopisu

vsaj kotichek posvečen zdravju posameznikov in skupnosti.

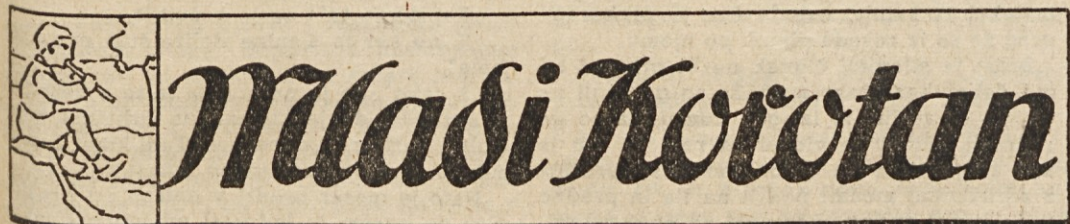
Tudi na zdravstvenem polju moramo biti delavni, da se čim hitreje zacelijo krvaveče in boleče rane in da se preprečijo nove težave. K temu delu smo poklicani vsi. Pomagajmo drug drugemu in sebi, da bomo zdravi, pa bomo vsi srečnejši in zadovoljnejši!

Dr. V. Meršol.

*

Zopet je prišel čas, da tudi matere pomagamo in sodelujemo ter s tem zbudimo vse za življenje zmogne in dobre moči v narodu. Vsaka mati, ki vzgoji svoje otroke v duševno in telesno zdrave ljudi, napravi domovini večje usluge in koristi kakor mnogi kongresi, skupščine in odbori. V naših ženah in otrocih leže močne korenine naše narodne sile. Iz mojih, čeprav neizčrpnih izvajanj bodo matere lahko sklepale, da za dobro otroško nego in vzgojo nista zadostna le dobra volja in prirojeni nagon, tudi ne nasvetovanja, marveč je potrebno učenje in delo z lastnimi rokami. V naslednjih številkah našega tednika „Koroške Kronike“ se bom potrudila našim mamicam dati kak koristen nasvet glede vzgoje in zdravja naših novorojenčkov.

Koch

Ljubo doma,
kdor ga pozna,
pregovor stari že pravi:
ljubil te bom,
dokler smrt v grob me ne spravi.

Hvaležni medved

Gori nekje v gorah — ne vem več, ali je bilo pri Macigoju ali pri Náravniku — je šivala gospodinja v senci pod drevesom in zibala otroka.

Nenadoma prilomasti medved in ji pomoli šapo, v katero se je zadril velik, zakriviljen trn. Žena se ustraši. Ker pa medved samo pohlevno gleda, se ojunači in mu trn izdere. Mrcina grda pa zvrne zibel, da se izkotali otrok na travo, jo pogradi in odide. A glej, ni še preteklo deset minut, ko se kosmatinec vrne in postavi pred ženo zibel, polno sladkih hrusk.

Miška

Družina se je veselila. Bili so veseli, da so še dobili stanovanje, čeprav samo vrtnarsko hišico, ki je bila oddaljena 15 minut od postaje cestne železnice. Ni bila velika. Stene

so bile iz tenkih desk, skozi katerih razpok je veter žvižgal svoj pozdrav. K hiši je spadal tudi vrt, po katerem so junaško korakale sosedove kokoši, ki so v polomljeni ograji našle dovolj vrat, skozi katere so z lahkoto smukale v „rajski“ vrt. Od časa do časa je primeketala na vrt tudi sosedova koza, ali pa je pomolila skozi okno pritične hišice svojo rogato glavo sosedova krava, ki je prišla na vrt nabirati vitaminov. So bili pač zabavni časi, ko so že krave spoznale, da brez vitaminov ne gre.

Ali ponoči... Komaj so se vlegli in se predali spanju pravičnega, že je v kuhinji oživel, trip, trap, hlip, hlap. Domača živalca, nočni škrt, miška je bila na delu. Saj so jo že poznali. Bila je tako ljubezniva, da se je pri belem dnevu predstavila novim najemnikom, veselo pomežiknila, potem ko je obrnila pozornost na sebe in zopet, huš, izginila pod kuhinjsko omaro.

Ponoči jo seveda ni nihče motil. Z napetimi ušesi je zasledovala družina noč za nočjo njeno pot. Od omare preko klopi na mizo, potem — hop! — na peč, tako se je vsako noč ponavljalo.

To ni moglo iti dalje. Sosed je dal družini na razpolago zastrupljena zrnja. Z njim so napravili poizkus. Ko se je znočilo, od raz-

burljivega pričakovanja kar niso mogli zaspati. Ali točno ob treh je zopet oživel — trip, trap, hlip, hlap. — Kaj strup ne učinkuje? Gospodar je zapustil posteljo, a družina mu je dala na pot svoj blagoslov. V kuhinji je bilo tiho in prazno kot vedno. Vendar glej! Od 23 žitnih zrn jih je bilo še samo šest. Gospodar se je z glavo maječ vrnil v posteljo. Nemalo se je začudil, ko se je po eni uri ropotanje zopet začelo. Preneumno! A ostalih šest zrn zjutraj tudi ni bilo več.

Naslednjo noč je dal sosed na pòsodo mačko. Napravila je dober vtis in tudi glas je imela močan. Družina je šla polna pričakovanja predčasno v posteljo. Ali takoj po polnoči so se vsi prebudili. V kuhinji je šlo vse povprek. Družina je zadrževala dih. Posoda je zvenela, lonci so se prekucevali, vmes je donel bojni krik mačke, ki ga je od časa do časa prekinil tenek pisk miške. Ali bodo še sploh kaj spali to noč? Naenkrat je zabobnelo, kot bi se zaletela debela glava v zid, nato pa je bilo vse tiho in mirno.

Z dvomom v srcu vsled slabih izkušenj je zapustil družinski oče posteljo. V kuhinji je ležala mačka z bulo na glavi, a brki so ji melanholično tipali po vlažnem podu. Iz majhne luknjice ob steni pa je zvenel zabavljiv hehet. Bilo je res obupno.

Tretji dan je prinesel sosed past. Družina se je namuznila, ko je videla v njej košček prekajene slanine. Kar niso zmogli strup in mačka, umetnost in narava, to naj bi sedaj zmogla tehnika? Niso imeli mnogo zaupanja v to žično ropotijo. Le oni košček slanine. Ta bi marsikaj zmogel.

Brez pretiranega upanja so se legli. Zjutraj so se vsi čudili, da je bila noč tako mirna. Ko so prišli zjutraj v kuhinjo, jim je bila za-

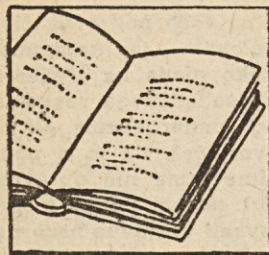
deva jasna. Sredi pasti je negibna ležala miška, a slanina, tega lepega in dišečega koščka ni bilo več. Gledali so z veseljem v enem in žalostjo v drugem očesu. Nočni mir so sicer pridobili, a za kako ceno.

Še tisto jutro so miško pokopali z velikim slovesnostmi.

Imenitna gostija Slovencev

Pred tisoč leti so imeli Slovenci ob Savi in Dravi veliko kraljestvo, katero so imenovali Korotan ali Karantanijo. Kmetje so bili že večinoma krščeni gospoda pa se je še vedno držala poganstva. Vojvoda Ingo, njihov poglavar, ki je stanoval v Krnskem gradu blizu Celovca, je bil pravičen in Boga boječ. Svojim podložnikom je nekoč pripravil veliko gostijo, na katero je povabil gospodo in kmete. Kmetje je posadil za svojo mizo, postavil pred nje zlate in srebrne čaše, polne najboljšega vinca, in jih pogostil z najizvrstnejšimi jedili v najlepših posodah; gospodom plemenitašem in vitežem pa je ukazal postreči na dvorišču in jim dati bor-nih jedi in najslabšega vina v prstenih vrčih.

Ko so plemenitaši to videli, so se pritožili nad sramoto, ki ji jo je vojvoda pripravil. Vojvoda je njihovo pritožbo mirno poslušal nato pa je rekel: „Kaj se pritožujete? Kaj vendar hočete? Vi sicer prebivate po gradovih, pijete iz velikih čaš, vihtite svetle meče in se zabavate. Vse to je res. Res pa je tudi, da žive ti kmetje v svojih zakajenih hišah, slabo jedo in obdelujejo zemljo, toda povem vam, da so veliko boljše od vas. Ukazal sem torej postreči vam na dvorišču, kmetom pa v gradu.“

Cvetje in klasje

KONEC KRALJA BOLTEŽARJA

Tudi to, kar bom sedaj povedal, je iz tistih časov, ko sem občudoval Svete tri kralje v Štrukljevih jasticah. Le da se je dogodila današnja zgodba kakšno leto ali dve pozneje. Tačas sem bil star kakih devet let; od tega je res že dolgo, vendar se vsega spominjam, kakor bi se bilo dogodilo lansko leto.

Da sem imel za Svete tri kralje prav posebno ljubezen in zanimanje, že veste. Ne samo za njihove konje, marveč tudi za vse drugo, čeprav so mi bili konji najbolj pri srcu. Zavoljo izrednega zanimanja za vse, kar je bilo v zvezi s Sv. tremi kralji, sem bil pripravljen tudi na dejanje, ki je bilo nekoliko kočljivo in nevarno. Da se bo pa tako končalo kakor se je v resnici, mi pa še na misel ni prišlo.

Kmalu po Božiču, še pred Novim letom, me je poiskal Štrukljev Pepe in mi zaupal važno novico: da sta me s Praščanovim Tonetom določila, da pojdem z njima za tretjega pri Sv. treh kraljih — za Boltežarja. Pepe in Tone sta bila naša soseda. Oba sta bila nekaj let starejša od mene, zlasti Pepe je bil že pri koncu z ljudsko šolo in je menda hodil le še v ponavljavni razred. To je bil tisti Štrukljev Pepe, ki me je bil nekoč — pet let mlajšega posadil na veliko mravljino in me tiščal na njem toliko časa, da sem se dobrobra nabral mravljincev in pritekel domov glasno ihtel in proseč pomoči. Takrat so mi oče strogo zabijali, da se moram hudobnega sosedovega fanta ogibati. Če je bil Pepe res hudoben, ni dognano. Pozneje je šel s trehuhom za kruhom v daljno Ameriko in je tam že tudi umrl, kakor so pravili. Posadil me je na mravljino iz objestnosti, da pokaže nad menoj svojo moč, bolj kakor iz hudobije. Praščanov Tone je bil pa miren dečko in sva bila dostikrat pri igranju tovariša, pa naj smo se igrali „trkljanje“ v dolino, ali smo se šli konje, ali pa smo se pozimi z okornimi kmečkimi sankami sankali po strmih bregu v Frlajtovo dolino. Kadar je bilo kaj vode v dolini in je zamrznila, smo se tudi drsali po ledu, samo da oče niso videli.

Naš oče so bili pravičen, a strog mož. Mama so nam umrli leto poprej. Za njimi je gospodinjala moja najstarejša sestra Johana, ki me je imela zelo rada in se je — stara okrog 20 let — vedno pri očetu zame potegnila, kadar mi je pred njimi trda predla.

Take so bile torej okoliščine tačas, ko mi je Štrukljev Pepe naznanil veliko novico, da sta me s Praščanovim Tonetom izbrala za Boltežarja. Ali bom zaupano mi važno vlogo mogel prevzeti, mu nisem mogel takoj potrditi. Zakaj zastran očeta si nisem bil na čistem. Zdelo se mi je, da pri njih ne bom nič opravil, če stopim prednje s tako čudno prošnjo. Zato sem poiskal sveta in zaslonbe pri sestri Johani. Tudi ona je bila te misli, da očeta sploh ne kaže obveščati o tej stvari, ker se ji je na ta način videla že naprej obsojena na neuspeh. Toda moja vloga Boltežarja je bila tudi njej močno všeč. Napravila sva načrt, kako bomo vse podvzette izvedli brez očetove vednosti, in sicer tako, da tudi če bi oče zvedeli pozneje, zame ne bo ne ljubih posledic. Johana je vzela nase odgovornost za vse posledice in mi je krepko pomagala pri pripravih za slavnostni nastop kralja Boltežarja.

Iz stare bele rjuhe je naredila za silo srajco, ki mi je segala do peta. Čez srajco je prišel iz zavijalnega papirja napravljeni mašni plašč, na katerem so bile zadaj nalepljene „zlate“ porte, spredaj pa lep križ. Na glavo mi je umerila iz „zlatega“ papirja izdelano kraljevsko krono.

Ta kraljevski ornat je bil narejen že kmalu potem, ko mi je Pepe določil vlogo kralja Boltežarja in sem mu po posvetovanju z Johano obljubil sodelovanje pri Svetih treh kraljih.

Dan nastopa smo izbrali, ko smo skrbno proučili položaj. Dan ali dva pred praznikom Sv. treh kraljev so imeli naš oče določeno, da gredo v bližnje mestece po poslovnih opravkih in da se bodo tam mudili ves dan. Tako je bil, kot nalašč, tistega dne zrak čist za naš načrt. Oče so se zjutraj res odpravili z doma, mi pa z vso vneto na naš posel!

Kralj Boltežar mora biti črn — tako je bilo dogovorjeno. Johana je v ta namen nastrgala izpred dimnika — kjer so se sušile klobase — nekaj saj in me z njimi pošteno namazala po obrazu in rokah ter mi velela, naj sam saje razmažem tako, da bo ves obraz enakomerno črn. Prav tako tudi roke. Nato sam se oblekel v dolgo „srajco“, nanjo so mi nadali mašni plašč z zlatimi portami, na glavo pa posadili zlato kraljevsko krono. Ko sem dobil še „šparovček“, kamor naj ljudje spuščajo denarne darove, sem bil za vlogo gotov. Tudi pesem od Sv. treh kraljev sem znal gladko na pamet; meni je namreč pripadla glavna naloga pri petju, ker sem bil med kralji najboljši pevec.

Tudi moja kraljevska tovariša sta se skrbno pripravila, vsak na svojem domu. Ona dva sta vzela seboj po eno bisago za darove, kakor potice, jabolka, orehe itd. Ko je bilo tako vse pripravljeno, — Štrukljev Pepe je imel na drogu lepo zlato zvezdo —, smo se odpravili na pot.

Najpreje smo se ustavili pri Cesarjevih. Stopili smo slovesno v hišo, v sredini Pepo z zvezdo, in začeli prepevati. Gašpar in Miha sta bila slaba pevca in sta le vsak po svoje basirala; jaz sem pa z drobnim otroškim glasom pel dokaj obsežno melodijo po temle besedilu:

Mi smo sveti trije kralji,
Gašpar, Miha, Boltežar.
Gašpar jezdi narnaprej,
k' za vsa pota najbolj vej.

Miha jezdi prec za njim,
da se pogovarja z njim.

Boltežar pa najbolj vzad',
ves je v portah, ves je zlat.

Mi smo sveti trije kralji
prosmo, da b' nam kaj dar'val'.
Če nam boste kaj dar'val',
v nebesa bomo pomagal'...

Cesarjeva mati so bili radodarni. Morali smo jim biti tudi všeč. Zakaj z jabolki, orehi, suhimi hruskami in drugimi božičnimi dobrotami niso varčevali. Tudi v moj šparovček je padlo nekaj drobiža, ki je imel takrat veliko veljavo.

Tako smo uspešno obiskali nekaj premožnejših hiš. Nato smo se krenili v Anžlovo, kjer sta kraljevali na samoti dve trdni kmetiji. Zgornji Anžlovec je bil tiste čase župan naše občine in on sam kakor tudi njegova domačija sta uživala ugled v vsej občini in še čez njene meje. V županovo hišo smo zagledali stopili s posebnim spoštovanjem in nekoliko boječe. Oče župan je sedel za javorjevo mizo v hiši, in je urejal neke županske stvari. Mati je morala biti v kuhinji. Ko smo se vstopili na sredo hiše — srednji je bil spet Pepe z zvezdo — in začeli peti:

Mi smo sveti trije kralji,
Gašpar, Miha, Boltežar...

je prišla v hišo tudi mati županja. Vsedla se je k županu za mizo in smehljaje poslušala naše petje. Po naših mislih se je vsa stvar razvijala povsem lepo in ugodno. Prejšnja naša plahost se je umikala samozavesti in ponosu. Na nasprotni steni smo se videli v ogledalu in smo bili zadovoljni s svojo prikaznijo. Zlasti jaz sem se zdel samemu sebi čudovit s svojo črno kožo in belimi obla-

Kaline pri Zaplatnikovih

Najbolj pa sta se veselila tega dogodka Zaplotnikov Mihec in kužek „Muffi“. Ko je Mihec čul očetove besede je kar poskočil od veselja, saj to bo za njega največji praznik. Najedel se bo klobas do sitga in še celi dan bo lahko pomagal pri tem prijetnem delu. Oče mu je celo obljubil, da bo smel pomagati pri klanju prašiča, tudi držati ga bo moral, namreč za — repek.

„Muffi“ pa je tudi v svoji pasji pameti takoj uganil za kaj se gre. Njemu so že danes tekline iz gobca ob misli na vse dobro, ki bodo prišle pri klanju tudi njemu v delež.

Pa še nekaj. „Muffi“ in prešič se namreč zadnje čase nista posebno dobro razumela, ker je bil svoječasnno prešič njega — dvorišnega gospodarja pred vsemi živalmi ponižal in sploh prešič je užival večji ugled pri ljudeh in živalih kakor pa on.

Napočil je dan klanja. Že rano zjutraj je vse vrelo pri Zaplotnikovih. — Gospodar je izdajal povelja za zadnje priprave. Gospodinja je ropotala v kuhinji z posodo. Dekla je grela v kotlu vodo za obarbanje; trije hlapci, ki bodo prešiča držali so si v kuhinji privezovali dušo z žganjem in zbirali pogum za „napad“. Sicer ima tudi Mihec vlogo pri držanju, ampak njemu ni treba žganja, on sedi mirno v kotu in šili „špile“ za klobase.

Naposled je prišel mesar. O groza. — Mihec se ga je kar prestrašil, bil je ogromen in debel. Joj kakšen trebuh je imel, Mihec je bil radoveden če ga bo tudi njemu oče zmeril z centimetrom. Opasan je bil z belim predpasnikom na katerem so se poznali sledovi njegovega krvavega delovanja. A v rokah je nosil par groznih in dolgih nožev, brrrrrrrr!

Ko je Mihec videl, da ga je oče zelo prijazno pozdravil, se je tudi on ojunačil ter pristopil k mesarju z vprašanjem zakaj ima tako rudeči nos.

Mesto odgovora je mesar na hitro izpraznil par šilic žganja, nato je pa cela bojna četa krenila nad prešiča.

Pred svinjakom so napravili bojni načrt. Gospodar in hlapec — za prednje noge. Osta-

la dva hlapca za — zadnje noge, — Mihecu ostane pa rep. Mesar bo klal, a dekla Miha bo stregla kri, v to svrhu se je že oborožila z eno veliko skledo in kuhalko za mešanje. Mica je odprla vrata od svinjaka in vabila obsojenca na plan: „Na, na, na, pujs, na koruzo, koruzo.“

Pujs se je res dal izvabiti. Z težavo se je izvlekel iz svinjaka, toda čim je prekoratil prag že so iz zasede planili po njemu.

Brcal je silovito, človek ne bi pripisal temu debeluhežu tako moč. Že so ga vrgli na tla, pa še se jim je iztrgal, komaj, da so ga zadržali. Mihec je vlekel za rep, da mu je kar znoj stopil na čelo. Znova so prešiča z združenimi močmi podrli na tla in predno se je revež znova opomogel na noge je zginito dolgo rezilo mesarjevega noža v njegovem grlu.

Silen curek krvi je obrizgal Mico, ki je po hitela nastaviti posodo.

Kri je tekla, — a debeluhar pa le ni hotel biti mrtev. Zmiraj močnejši so bili tresljaji, komaj so ga obdržali. Mici se je siromak tako smilil, da so ji kar solze pozele po licih. Ko je to gospodar opazil jo je spodil rekoč: „babnica neumna, — zato pa ta mrha noče biti tako dolgo mrtva, ker si ti smili.“

Naposled je pa le bil mrtev. — Vsi so se globoko oddahnili hladeč si pot na čelo.

Mihec je takoj stekel v kuhinjo mami pripovedovati, da je prešič že zaklan ter da bi jim gotovo ušel, če njega ne bi bilo, le on sam, da je prešiča za rep nazaj zadržal.

Možje so zaklanega le s težavo izvlekli na prostor kjer so ga potem obarali to je z vrelo vodo oprali in očistili ščetin. Zatem so ga nesli v svinjsko kuhinjo, kjer je malo topnejše, kajti zunaj se radi mraza ne da dalje delati. Saj je vendar januarsko jutro.

Sedaj je pa pristopil mesar z celo zbirko nožev in nožekov, ravnih in krivih k „obdukciji mrliča“, kasor je rekel. Mihec je nato najtežje čakal, bo vsaj enkrat videl, kakšno „kolesje“ je neki v notranjosti prešiča. Napeto je sledil vsaki kretnji mesarja.

čili, od katerih se je posebno lepo odražal črni obraz in roke. Vse bi se bilo najlepše končalo — da se niso sredi našega petja odprla vrata v hišo...

V ogledalu na steni sem zagledal — našega očeta. Srce mi je hipoma obstalo in čuden mraz me je spreletel po vsem životu. Pesem mi je obtičala v grlu in vročina se me je začela lotevati. Položaj se mi je v tistem hipu zazdel brezupen. To je poseben pojav v človeški duši: kadar se močno prestrašiš — čeprav za prazen nič — se ti zdi čisto preprosta stvar brezupna. In takrat sem se znašel v takšnem položaju. Samemu sebi sem se zdel velik grešnik. Brez očetove vednosti in gotovo proti njihovi volji sem se šel Svete tri kralje in to celo s Štrukljevimi Pepetom... Šparovček mi je padel iz rok in nabrani drobiž se je razkotalil po tleh na vse strani. „In še beračit sem šel“, me je spreletelo, čeprav so oče ravno prosjačenje tako strogo prepovedovali.

Na sencih so se mi nabrale potne srage in začele polzeti po licih. S sajami namazani črni obraz je dobival tanke bele maroge.

Oče so stopili izza našega hrbita k mizi in se ozrli po trojici v belih srajcah in papirnatih mašnih plaščih.

„Oho, tale je pa naš!“ so stopili k marogastemu kralju Boltežarju in ga potegnili od ostalih dveh, čeprav si črn kakor kak dimnikar te vseeno poznam.“ Sedli so k županu, meni pa veleli, naj lepo počakam, da pojdeva skup domov...

Nato sta z županom Anžlovarjem začeli pomenek, iz katerega sem mogel razbrati, da so se oglasili iz mesta domov grede pri njem zaradi živinskega potnega lista za sivo. Čez nekaj dni bo semenj v Žubini. O ti nesrečna sivka!

Štrukljev Pepe je presodil položaj in z zlato zvezdo in Praščanovim Tonetom zginil iz hiše. Meni je bilo pri srcu kakor igralcu, ki naj bi sijajno zaključil lepo in veliko dejanje, pa mu hipoma ugasnejo vse luči na odru.

Nato sva šla z očetom skupaj domov. Kako je bilo med potjo, in kako doma, bom, za molčal. Lahko si mislite, če si predstavljate očeta, ki v takih stvareh ne pozna šale.

Tako je bilo za vedno konec moje ga kralja Boltežarja. Kadar se pa takole za praznik Svetih treh kraljev spomnim nanj, mi je le pri srcu. Mladost in domovina sta okrog tega kralja Boltežarja. Dr. L. P.

Drugi napet opazovalec je bil šepavi „Muffi“, kar za spoditi ga ni bilo, tako je ta sladokusnik vlekel na nos rajski duh svežega mesa.

Ja, še celo domači muc „krvau“ se je od nekoč priklatil ter se prilizoval okoli mesarjevih nog, da bo li mu vrgel kak kosček mesa.

Mesar je pa kar rezal in rezal. Najprvo je slekel prašiču mogočno zimsko suknjo iz slanina. Ko je bilo to opravljeno je dal ponjenega „pitanja“.

„No gospodinja“, jo je nagovoril, ko je prišla, „danes boste pa debelo gledala“.

„Kaj pa je to?“ se je začudila.

„E, no ker je slanina dobre štiri prste debela“.

„A tako“, se je nasmejala in se z veseljem prepričala, da je slanina na hrbišču zares dobre štiri prste debela. — Tudi kmet Zaplotnik se je prav zadovoljno muzal.

Nato je mesar prodrl v notranjost prešiča. Kos za kosom je izdvajal od ukupne mase: srce, pljuča, jetra, čreva, plečeta itd.

Mihec je bil sicer malo razočaran, kajti pričakoval je, da bodo v notranjosti čudoviti stroji in kolesja, — pa ni nič od tega. Pa tudi črev ni bilo videti toliko kot si je želel. Plaho je vprašal mesarja koliko klobas se bo dalo narediti iz teh črev. Čeprav se je glasil odgovor na precejšnje število, mu je ni zadostovalo. Najraje bi bil videl, da bi bila cela notranjost prešiča polna samih črev, da bo ja mnogo, mnogo klobas.

Naposled je bil prešič razkosan. Mesar je šel na potok prati čreva, a oče je poklical Miha ter mu dal svinjski mehur rekoč: „Na Mihec, ti imaš čas, vzemi slamico in močno napihni tale mehur, potem ga bomo pa posušili, da bom napravil iz njega mošnjo za tobak.“

To je bilo za Miha veselje. Vtaknil je v vrat mehurja slamico in napihoval, ter napihoval, da so mu kar oči izstopile. Mehur je bil že kot lep balonček, rekel bi, počil bo mehur, ali pa Mihec, pa se ni zgodilo niti eno niti drugo, pač pa nekaj tretjega o čemer pa naj raje zgodovina molči.

Popoldne je bil vrhunec to dnevnega opravka. „Delanje klobas“.

Najprvo so bile na vrsti krvavice.

Te je delal mesar v kuhinji, sedel je kraj velike skleda, polne kuhanega ješprena (me-

sto riža) pomešanega z krvjo. Nato je vzel čreva in špile, katere mu je Mihec podajal, — ter začel. Vsak košček čreva je na spodnjem koncu zadelal z špilo, a v drugega je vtaknil košček kravjega roga ter skozi njega polnil črevo. Nato je klobaso tudi na tem koncu zašpilal, — in bila je gotova. Ena za drugo so polzele iz mesarjevih rok v veliki lonci. Izgledale so kot pitani rogači z silnimi rogovi spredaj in zadaj.

Mihec kar ni odvrnil oči od mesarjevih rok. — Mesar mu je obljubil povedati kako delajo krvavice v Koromandiji, če mu pridelajo krvavice v Koromandiji, če mu pridelajo bokal mošta iz kleti. Oče je seveda dovolil in Mihec je opravilo hitro opravil, a mesar je začel z pripovedovanjem:

„Veš Mihec v Koromandiji delajo klobase takole: Tri dni pred kolino hranijo prašiča samo z rižem in ričetom, a četrto jutro pa samo izrežejo en konec čreva iz prašičeve zadnjice ter jo privežejo za plot. Nato pa prešiče z palico tepejo da zbeži čez travnik, a zadaj se koj vleče iz njega dolga klobasa že kar gotova. Treba jo je še samo z špilami razdeliti, pa je.“

Mihcu se je zdelo sicer to zelo pametno, ampak je kljub temu dvomljivo majal z glavo.

Za krvavicami so prišle na vrsto mesene klobase. Te je delal mesar skozi stroj. Ah, to se je pa posebno dopadlo služkinji Mici, gledaje, kako so lezle iz stroja lepe rudeče in dolge klobase. Kar nagledati se ni mogla. Seveda mesar ni prepuštil priložnost ter je v splošne smeh zbijal vesele šale na račun Mice, katera je sicer od sramu zarudela, ampak — čula je pa le rada.

Med tem so pa Zaplotnikova mati pridno kuhali in pekli. Ko je bil mesar z delom gotov je bila tudi že večerja pripravljena.

Posedali so vsi okoli velike mize v sobi, na kateri se je poleg klobas smehljala tudi trebušasta steklenica jabolčnika. — Klobase krvave kot mesene so bile izborne, ter je oča Zaplotnik mesarja prav pohvalil. Ravno je hotel napiti zdravico, kar je mahoma zadonela zunaj pod oknom mogočna pesem sonedove služinčadi v vseh mogočih glasovih, ki so prišli peti pesem „Klobasico“.

Pri zaključnem stavku:

„Če mi ne daste sto klobas, vam zderem slednji las!...“

se je kmet Zaplotnik malo v skrbeh počehtjal po glavi.

Ampak je le zadostovala za vsakega samo po ena klobasica.

(Konec)

Dela in veselje planinskega kmeta

Ko pri nas v dolinah že nastaja pomlad s svojo živahnostjo, kraljuje še tam zgoraj smagovita gospa zima. Ker je poletje v gorskih predelih zelo kratko ima planinski kmet le malo časa, da lahko pospravi svoje pridelke, predvsem seno iz senožeti.

Seno pokosijo v zadnjih tednih, predno odženejo živino, ki je bila preko poletja na planinah. Kmet mora pokositi travo v času, ko je preobložen z delom. Sklonjen kosi z velikimi zamahi travo, ki pač ni visoka in jo raztroši po sončnem pobočju. Ko se seno posuši, ga pospravi v planinske kočice in senike.

Senene kočice, v katerih je seno shranjeno čez zimo, dobro zaprejo, a živino odženejo v doline, ker tam gori že piha hladan veter. Pozimi, ko burja zavija okrog vogalov in se

živina plaho stiska po stajah, tedaj je treba seno spraviti v dolino.

Navsezgodaj pripravijo sani za odhod, nekatere popolnoma novo okovane. Vaška mladina odhaja v planine. S prešernim smehom korakajo preko snežnih zametov. Vodnik z največjimi sanmi je stari „Hansl“, ki opravlja to delo že dolgo. Vsako leto ob tem času obvesti kmete, da je prišel čas, ko je treba iti po seno v planine in vsak se mu rad pridruži. Samo mladina sodeluje pri prevozu sena, ki ga tako nujno potrebujejo v dolini. Senene kočice se komaj vidijo iz snega, toda vozniki so pripeljali s seboj lopate in pričnejo takoj odmetavati snežne in ledene gmote. Požirek žganja iz Hanslove steklenice poskrbi, da se vozniki ne utrudijo. Seno spretno naložijo na sani, povežejo z vrvmi in pokrijejo s ponjavami. Od spredaj izgre-

bejo v seno luknjo, da se lahko vsedejo vanjo.

Odhod, ki je najlepši od vsega zahteva spretnosti in poguma, saj vodi pot skozi gozd, poln nevarnosti vsled prepadov in

vrzeli. Ob vsakem ovinku čaka naš dobri Hansl na svoje „ovčice“, da ne bi katere izgubil. Včasih se pripeljejo mimo smrekovja, zasneženih ovinkov in nenadoma jih zavije sneženi plaz. Toda planinski kmetje so večinoma že vajeni tega in se ne razburjajo. Po kratki vožnji so že na cilju. Mladina zagorelih lic, ki pa še ni utrujena vsled vseh naporov, se prične še kepati v snegu in tako zaključiti ta dan, poln dogodkov.

Ko se dan nagne h koncu in se večer pokojno razpne preko pokrajine, lahko vidimo ob siju hlevne svetiljke, kako se naša živina gosti s vonjajočim planinskim senom.

Ex oriente lux

Starodaven latinski rek pravi, da prihaja od vzhoda luč — ex oriente lux. Reki imajo vedno prav; čim starejši so, tem več modrosti je v njih. Vendar jim bo, kdor se z resničnostjo noče skregati, verjel le do neke meje. Res nam je zasijala z vzhoda marsikatera luč, toda vsaka ni prijetno svetila in grela.

Z vzhoda so prišle k nam mnoge koristne živali in rastline, na primer govedo, ovca, koza in kokoš, dalje pšenica, ječmen, riž, južno sadje, črešnja, oljka. Po dobrem delu je Vzhod tudi zibelka človeške omike. Vsak šolarček ve, da so črkopis prinesli v Evropo Feničani iz prednjeazijske dežele Sirije. Astronomijo in matematiko so gojili najprej kulturni narodi Azije. Pri tem so se izkazali tudi Egipčani, ki so sicer prebivali na afriških tleh, a so kulturno pripadali Orientu. Še v drugih znanosti je vzhodni svet prednjačil, recimo v kemiji za dobe Arabcev. In kdo ne bi vedel, da je sveto pismo sad Orienta? Kdo ne ve dalje, da se je pričelo krščanstvo na Jutrovem? Prve pravljice so si pripovedovali ljudje vzhodnih dežel, prvo dramo ali gledališko igro so napisali pesniki v Indiji in basen je pripotovala k nam iz Male Azije.

Po drugi strani smo prejeli z vzhoda tudi veliko neprijetnega. Zgodovina ve poročati o preštevilih narodih, ki so se neprijateljsko zaganjali v našo zemljinjo. Naše prednike, ki so stali na braniku Zapada, je veljalo nemalo znoja in žrtev, da so nepovabljeni goste pregnali nazaj v njihovo domovino. Venomer je med narodi Azije nemirno vrelo. Vsako stoletje se je Aziji zazdelo, da ji je kak narod odveč. Skušala je odviske svojega prebivalstva pehniti proti zapadu. Perzijci, Huni, Obri, Tataři — kako so silili tja, kjer sonce zahaja!

Pa tudi nevskečnih živali nam je Azija nekaj prepustila. Tako se je šele v 18. stoletju priklatala čez Volgo siva podgana (mus decumanus).

Naposled stoji dejstvo, da so jutrne dežele domovina raznim boleznim, ki se jih človek zaradi njih mučnosti in nevarnosti po pravici boji. Sem štejemo koze, dobavost, kolero in kugo. Kadarkoli se je pojavila kuga, vselej si je bila utrla pot do nas z Vzhoda. A. Z.

Pokora.

Mati: „Zakaj jokaš?“

Sin: „Za pokoro moram zmoliti pet oče-nashev, znam pa samo enega.“

Profesorika.

Profesor na pošti: „Prosim znamko za 50 grošev. Koliko plačam?“

Humor današnjih dni

(Nadaljevanje.)

„Za Božjo voljo človek“, sem dejal „nikar ne uporabi vsega dopusta za naštevanjem nezgod, saj to so stvari, za katere tudi mi vemo in jih okušamo. To vse skupaj ni nič. Temu se lahko samo smeješ. Kaj te nič ne stili smeh, če gledaš v streho svoje hiše in vidiš, da kaže rebra, ter si misliš: uboga hiša izgleda, da tudi ti na karte živiš. Če ti pa v posteljo dežuje, ja hm, zakaj je pa Bog dežnik ustvaril? Kaj misliš da je pri meni dru-gače? Le pridri k meni kadar dežuje, pa boš videl kako letam po sobi z dežnikom. Da, takšnih šal si v predvojnihih časih nisi mogel privoščiti.“

Torej kakor sem rekel, bodi srečen, da je tako, ter da si usodo prevaril, ter da sploh živiš. Če bi bilo po pravici, bi moral biti ti kakor tudi jaz že mrtev. Ja, prav nič se ne čudi. Ti spadaš na primer v svojo hišo kakor kapitan na ladjo, in če se ladja potopi se mora kapitan tudi z njo potopiti. Torej če je tvoja hiša porušena bi moral biti tudi ti. Glej, — jaz sem bil pri zračnem alarmu v svoji kleti. Čez nekaj časa sem si pa premislil, zapustil klet in se podal ven na periferijo mosta. Ni minilo četrto ure pa je že tresčila bomba naravnost v mojo klet, kot da me je tam iskala. No, ali se mar ni bilo takrat za smejati? Rečem ti, da sem se četrto ure skupaj smejal češ: bomba, pa sem te le opeharil. Pa še danes, če sem slabe volje, se kar na tisti dan spomnim, pa sem zopet vesel. Torej prijatelj, če si ti ta smeh takrat opustil, ga nemudoma nadomešči ter se pri-priči z mehoj pristrčno nasmeji!“

Stanko me je nekaj časa začudeno gledal, najbrž je mislil, da v moji glavi nekaj ni v redu, nato se mu je obraz razvedril, čez malo časa pa je udaril v veseli smeh:

„Sakrabski fant, morda imaš pa le prav“, je dejal, mi stisnil roko in nadaljeval svojo pot.

Veselo si žvižgajoč arijo iz „Carmen“ sem jo tudi jaz mahnil v drugo smer.

Pot me je zanesla preko Novega trga. Naenkrat zagledam nekaj, kar mi je kar sapa vzelo. Oh, ti blagoslovljeni časi, polni humorja. Predno sem se zasmejal, sem v duhu še naglo pregledal koledar in se prepričal, da danes še ni pust ali kakor pravimo „fašink“, pa vkljub temu sem videl dve elegantni dami, ki... Kar zadeva lepote, no mislim, da ne bi protestiral če bi bila katera pristopila k meni ter me osrečila z ljubeznivim poljubčkom, to se pravi če bi si predhodno ustnice obrisala, kar sledov takihle intimnosti ne nosim rad domov na ogled ženi.

Ampak poljuba od presenečenja najbrže ne bi vrnil.

Do tu bi torej bilo vse v redu in nič smešnega.

Ampak ali ni škoda:

„Ena je imela na nožicah plutovinaste čevlje in svilene nogavice, čeprav prekrizane v vse smeri z temnimi progami — znaki krpanja — ampak svilene nogavice so pa le bile, pa — vsa čast — zakrpane tudi. Bog pomagaj, so pač povojni časi. Točno decimeter nad kolenom se je pričelo neko plavo krilo, a še približno ped višje je šele bil začetek kožuhovinaste plašča ali po domače „pelcmanla“, da, saj je vendar bila elegantna dama, samo ugotoviti pa le nisem mogel ali naj bi bila ta kožuhovinasta reč jopica ali plašč. Nekaj srednjega je pač bilo. Najbrž je izviralo iz onih časov ko je bila dama še „damica“. Še višje, okoli vrata se je šopirala — plava lisica. Lepo kajne? Mogo-

če je bila ta dama pevka, da si je zavarovala grlo s toplo kožuhovino. Vsekakor interesantno: spodaj Afrika, zgoraj Sibirija. A na najvišji točki te čedne stvarce je tičalo neko čudo nalik Aifelovem stolpu.“

Druga dama je imela na nogah nizke salonske čevlje z visokimi petami. Nato pa reci in piši: Smučarske hlače. Kaj zato če se ta kombinacija ni kdo ve kako ujemala, ampak bila je pa le „dama v hlačah“! Ogrnjena je bila v letni plašč, okoli vratu tokrat ni bila lisica, temveč samo pisana ruta. Mikalo me je, da bi pristopil in pogledal kaj ima s tem plaščem, pa si nisem upal. Kdo ve? Mogoče ne bi nič videl, to se pravi videl bi preveč kaj, kar pa ne bi bilo primerno. Na glavi je pa imela veliko kožuhasto kozaško kapo pritrjeno na pisano ruto, ki je bila pod vratom zavezana, tako, da se je od cele kožuhaste kape videl samo na čelu šop dlak.

Če h temu prištejemo še druge neštete malenkosti z katerimi so bile načičkane in obarvane, se mi gotovo ne boste čudili če vam rečem, da sem se spet od srca nasmejal. Sicer nisem hudoben, ampak saj veste, da človek ni sam gospodar živcev.

Poglejte: Če bi bile dama v „pelcu“ in dama „v hlačah“ oblečene lepo skromno in okusno ter časom primerno čeprav ne „elegantno“, pa bi bil jaz in še marsikateri za vesel smeh prikrajšan, a dame ne bi bile „dame“ temveč samo dve lepi priprosti gospodične. A če bi mi potem res ena pritisnila naenkrat poljubček bi ji ga najbrž vrnil, pa če mi tudi potem žena vse lase izpuli.

Ko sem že ravno pri ženi sem se spomnil, da mi je naročila kupiti karte za kino. Dobro, kot zavečen zakonski mož grem in se spokorno nastavim v dolgo in krivo kačo. Kar smešno se mi je zdelo kako smo stali. Kot pred spovednico. V moji novi vlogi kot člen ogromne in grozne kače sem se čutil kar ponosnega. Ne vem ali sem bil člen kake strupene kače, ker za enkrat še nisem predstavljal glave, temveč rep.

Kakor sem se pa takoj prepričal je morala biti naša kača bolj zlahtne vrste, kajti sosednji člen pred menoj ni nikakor sličil kači, temveč prav srčkani gospodični. Takšna je bila, da bi se še ti dragi bralce moškega spola v njo zagledal. Kako torej ne jaz, ko imam vendar srce odprto za vse kar je lepega.

Ali kako začeti razgovor? Ah, kaj, enostavno sem se od zadaj zaletel v njen hrbet (čuden način, kajne?), potem sem pa začel na vse pretege sakramentirati češ, kako se ti neotesanci prerivajo. Ko je lepa gospodična pogledala nazaj sem se ji začel z najizbranejšimi besedami oproščati za nerodnost. Seveda mi je ona to rada oprostila in me še celo obdarila z dražestnim nasmeškom. Nato je dala besedo in skratka: „led je bil prebit“. V strahu sem pogledoval proti glavi kače, ne bom li prekmalu na vrsti.

Razgovor z lepo sosedo se je dalje razvijal.

Ko sem prišel do trebuha — namreč kače — sem že vedel, da ji je ime Olga, da je prodajalka v neki drogeriji, ter da gre nocoj v kino — sama.

Ko sem se prerinil približno do višine prsi — seveda tudi kače — sem že vedel, da je sama, ker ji je zaročenec pred enim letom padel.

A ko sva naposled žal prehitro Olga in jaz tvorila glavo te dolge kače, sva si bila edina v tem, da greva zvečer raje na sprehod nego v kino.

Na splošno začudenje prisotnih sva ponosno stopala „mimo“ blagajne in zapustila poslopje kina.

Ko sem sedaj omislil, da sem stal v vrsti uro in pol, nato pa še niti karte nisem kupil sem se moral na glas zasmejati.

Pa naj še kdo trdi, da je življenje pusto.

Ženi bom pač seveda moral natvesti, da je bilo vse „razprodano“. Seveda se bo treba pod gotovim izgovorom tudi zvečer od doma izmazati.

Dalje prihodnjič.

Naše gospodarstvo

Naloge kmetijskega gospodarstva v novem letu

Ko si za novo leto voščimo srečo in božji blagoslov, so naše oči in naše misli uprte v bodoče leto, ki stoji pred nami kakor z zagrinalom zakrit oder. Vsako leto je tako; letos je pa naš pogled v bodočnost še bolj zastrt, kakor druga leta. To velja zlasti tudi za kmetijsko gospodarstvo — kot za gospodarstvo na splošno. Saj so ravno posamezne naloge gospodarskega delovanja tako povezane s celotnim gospodarskim ustrojem, kakor veje enega drevesa. Če celotno drevo hira, ali če sekira zaseka globoko rano v deblo drevesa, tudi veje ohromijo in se posuše.

Na vseh gospodarskih področjih se bori gospodarstvo poedinih narodov in držav, kakor tudi celokupno evropsko in svetovno gospodarstvo z ogromnimi težavami. Dolgoletno vojskovanje je potisnilo obrt, industrijo, trgovino in kmetijstvo na rob propada. Ni dvoma, da bi si kmetijsko gospodarstvo iz sedanje stiske pomagalo kmalu na zeleno vejo, če bi se bilo v svojem sodobnem, modernem razvoju tako zelo odvisno od ostalih gospodarskih gran, to je zlasti od obrti in industrije. Sodobna obdelovalna sredstva, kakor so razni kmetijski stroji, so postala v kmetovanju skoro nenadomestljiva. Podobno je z raznimi semeni in umetnimi gnojili. Nič manj ni danes kmet navezan na razna zatiralna in pokončevalna sredstva za ugonavljanje živalskih in rastlinskih škodljivcev. Da ne govorimo o dodatnih močnih krmilih, ki se jih sodobno kmetijsko gospodarstvo uspešno poslužuje pri živinoreji, posebno pri proizvodnji mleka in pri prašičereji.

Skoro vse našete gosodarske dobrine prejema kmet v normalnih časih od industrije in obrti. Obrt in industrija sta pa v svoji proizvodnji docela odvisni od dobave surovin, od pogonskih sil (premog, elektrika itd.), od prometa in še drugih pogojev (n.p. delovnih moči itd.). Taki in enaki pogoji, na čijih izpolnitev kmetijsko gospodarstvo more le deloma in neznatno vplivati, so v današnjih časih za gotovo dobo zaviti v veliko negotovost. Nikjer ni mogoče dobiti zanesljivega jamstva, ali bodo pravočasno in v zadostni meri izpolnjeni ali ne. Nesrečna besedica „če“ ima povsod prvo mesto: če bo tako..., če dobimo to in to..., če se izpolni to in to...

Za realne, stvarne in zanesljive gospodarske načrte na kmetiji taki negotovi pogoji

ne morejo veljati. Z drugo besedo se pravi to: v kmetijskem gospodarskem delovanju moramo v novem letu zanesljivo računati le s tem, kar premore kmet sam in kmečka gospodarska skupnost (vaška, zadružna, občinska...). Drugo bo — ali pa ne bo. Če bo, hvala Bogu! Potem bo gospodarski položaj naših kmetij lažji in se bo tudi hitreje in izdatneje zboljševal. Če pa ne bo, Bog pomagaj! Toda zato puške še ne bomo vrgli v koruzo. Svojo gospodarsko dejavnost si bomo uredili in usmerili tako, da bo šlo, čeprav bomo navezani skoro sami nase.

Kako bomo to napravili?

1. O strojih in drugem kmetijsko-gospodarskem orodju smo že zadnjič pisali. Velja sklep: kar je še količkaj porabnega, bomo ohranili, popravili, po možnosti izboljšali in s stroji in vsem orodjem skrajno previdno in varčno ravnali. Vedno moramo imeti pred očmi, da računajmo zanesljivo samo s tem, kar imamo, drugo je vse negotovo.

V primeru, da ima kake stroje in orodje več kmetov, bodisi v vaški skupnosti ali v strojni ali kakšni drugačni zadrugi, bodo odgovorni funkcionarji in vodstva takih ustanov storila vse, da bo orodje še dolgo uporabno. V bodoče bo še bolj natančno treba skrbeti za brezhibno ohranitev tega orodja. Umetno bi bilo, sklicati kmete, ki take stroje in orodje souporabljajo, in jih posebej opozoriti na te stvari. Za malomarne poškodbe bi kazalo določiti posebno občutne odškodnine.

V kolikor bi nam pa stroji odpovedali, moramo računati tudi, da mora biti delo storjeno brez njih. Sicer pa naj vlada med kmeti v teh težkih razmerah živa pripravljenost za medsebojno pomoč. Sosed bo sosedu v sili posodil svoje stroje in orodje. To je dobro delo, ki ga plačuje Bog. In kmečki človek posebno dobro ve, da je na kmetiji vse odvisno od božjega blagoslova.

2. Z odbranimi (selekcioniranimi) semeni bo v tem letu brez dvoma velika težava. Merodajna oblastva so nedavno tega že objavila, da jih bo možno dobiti le v zelo omejenih količinah in še to le nekatere vrste. Gotovih semen pa sploh ne bo. Spet bo treba oprijeti se starega pregovora: Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal. Gospodar, ki mora seme gotovih rastlin obnoviti, bo iskal zamenjave pri zanesljivih, vzornih kmetih. Deloma bo to moglo izvesti tudi

kmečko zastopstvo po občinah in okrajih. Dobro seme je več ko pol pridelka! Na to ne pozabimo, čeprav bo za odbrna semena trdo šlo. Mora itil!

Pri mnogih pridelkih se pa lahko semensko blago izbere iz domače zaloge. Le nekoliko potrpljenja in zvrhano mero dobre volje je treba. O taki odbiri semen bomo spregovorili še kdaj pozneje.

3. Umetna gnojila so silno važen pripomoček za visok pridelek. To smo dobro vedeli in vemo. Zato smo pa v mirnih časih nakupili za majhne denarce dovolj te robe — in se nismo toliko brigali, ali je hlevskega gnoja dovolj in je dober. Še manj smo pazili na gnojnico. Nismo se dosti menili, četudi se razliva po jarkih. Ko je bila jama (če jo sploh imamo?), polna in je teklo čez, smo mirno gledali. Letos ne bo smelo biti tako! Umetnih gnojil ne bo, ali pa jih bo zelo malo; zato bomo pa morali shajati z domačim gnojem in gnojnico. Na to moramo že sedaj misliti in z domačimi gnojili zelo skrbno in vestno gospodariti.

4. Brez močnih krmil, pravimo, ni uspeha pri živini in prašičih. Je res, toda le deloma. Več krme in boljše krmo pridelati na domačih njivah in travnikih, pa bo vprašanje močnih krmil vsaj deloma rešeno.

Kako je z gnojenjem travnikov in košenic? Ste že kdaj kaj slišali o kompostu (mešanem gnoju), ki je zelo dober za travnike? Seveda komposta ne moreš pripraviti čez noč, treba je zanj 3 do 4 leta. Kdor ga sedaj ima, je lahko vesel.

Kaj pa travniki v nizkih legah? Ali niso zamočvirjeni? Na močvirnih travnikih rastejo le malovredne kisle trave. Morda bi se splačalo osuševanje z jarki? Gotovo se splača!

Končno bo pa treba kolobarjenje (menjava sadežev) na njivah tako prirediti, da bomo pridelali nekaj več močne njivske krme, bodisi v zrnju (ječmen, oves, koruza), ali pa v okopavinah (krompir, repa, pesa itd.). S tem bomo vsaj za silo nadomestili industrijska močna krmila in svojo živino in prašiče dobro redili.

Našli smo nekaj važnih nalog, ki jih nujno zahteva čas. Slovenskim kmetom priporočamo, da poleg tu naštetih skušajo ugodno rešiti še tudi druge. S tem bodo ohranili svoje kmetije trdne — sebi in narodu v korist. Dr. L. P.

Hrepenenje

V duši slehernega dekleta dremljejo nagoni po spoznavanju bistva življenja. Duša poje in vriska ob odkritju teh želja, istočasno pa trepeče od bojazni. Vsaka kaplja krvi, vsa njena bitnost si zaželi ljubezni. Kaj pa je naravnost kot ljubiti, a istočasno kaj nevarnejšega za ženo. Takrat, ko daruje, kar je najlepšega v njej, ko trepeče v rokah dragega, ko prav vse žrtvuje, jo mož v mislih že čisto zapušča. Žena mu že ni več skrivnost, saj jo že vso pozna, je že vsa njegova last, zato se ni treba več boriti in misli mu hite drugam. Je mož pač tak. Ugaja mu, česar ne more dobiti, kar pa ima, mu preseda, ali pa si vsaj želi spremembe. Od žene sili drugam, kjer se pričinja nova borba, morda še zanimivejša, kot je bila sedanja. Morda ostane še pri njej, a jo zanemarljivo, včasih celo za vedno zapusti. Žena ostane osamljena. Dolgo časa trpi, skrivno toči solze in zaman toži po minuli sreči. Svežost izginja, lica blede in počasi hira. Vendar narava zahteva svoje in mladost. Sčasoma preboli svojo izgubo, kajti čas ublaži vsako bolečino. Znova si poželi ljubezni. Morda postane sedaj srečna za vse ostalo življenje, če ne pa se boli znova ponove. Čez čas se še enkrat zaljubi, če pa tudi sedaj ne nide ljubezni, po kateri je hrepenela že od prvih deklinskih dni, se ne zaljubi več, marveč postaja njeno telo slepo orodje strasti in tu se začne njen padec. Njena pot gre le še navzdol, dokler ne shira in umre v kakšni podstrešni sobici, od vseh pozabljena in zasramovana od onih, ki jim je bila nekoč v zabavo. Če slučajno še kdo govori o njej, pa naj bo to možki ali ženska, je v njegovih očeh le še nekaj manjvrednega in pomilovalnega.

Tatjana Fišer.

Ko imamo zopet stari priljubljeni šiling, v svojem obupu sem pričela plesti pulover iz starih nogavic. Smešno kaj? Pa že zopet ni bilo prav, ker sem dobila kožno vnetje na rokah, ko sem barvala volno. In sedaj vsak dan godrnjanje, da vedno samo buckam in da nimam časa zanj.

Za „njega“ pa je vseeno, kako je napravljen. Če se mu zaljubi priti na sestanek brez ovratnice, do kolena oškropljen z blatom ali zaprašen, morda še s pošvedranimi čevlji, jaz nikakor ne smem protestirati. Kaj še, v čast bi si morala šteti, ta je sploh prišel. Figo! Jaz hitim na določeno mesto, polna prijetnega razburjenja, a on malomarno kadil cigareto. Pozdravi me s cigareto med zobmi in mi puhne dim v obraz, vključ temu da ve, kako sem občutljiva in ne prenesem tobakovnega dima. Hotela bi mu povedati toliko lepih, romantičnih stvari, hotela bi ga mehko objeti a on začne pripovedovati, kako da je utrujen ker da je včeraj kvartal s tovariši in da je prišel pravzaprav le zato, ker mi je obljubil. O ti neotesanec. Potem pa se še čudi, če ga ob slovesu le hladno pogledam in mu čisto formalno, podam roko v slovo. Zaman boš drugič čakal name, zaman. Skozi polknice bom gledala in se ti smejala, medtem, ko boš ti preklinjal žensko muhavost...

Zadnjič sem obiskala svojo prijateljico. Ošla je bila ravno v mesto in medtem ko sem jo čakala, sem se marsičesa naučila. Ostrmela sem, ko sem videla, da je njen mož v nekaj minutah spremenil delovno sobo v turško tržišče. Tu leži čevlji, tam naramnice, tukaj je srajca, tamle kravata. To se bo veselila, ko se vrne, sem pomislila. Toda ziniti ne bo smela za božjo voljo niti besedice, drugače po takoj luč v strehi. Prižgal si je cigareto in malomarno korakal po sobi, da se mu je pepel otreasal po preprogah. Cigaretetni ogorek nato ni utrlil v pepelnik, o ne, krožnik poleg skodelnice, iz katere je pravkar izpil kavo, je mnogo bližji... Pozneje si je prižgal še pipo in stopil pred okno, zastrto s čipkasto zaveso, ter opazoval zimsko naravo. Bele zaveso in dim iz pipe!!! Ko se je odpravil v službo, mu čevlji niso bili dovolj zgajeni. Poslužil se je kar žepnega robca. In to pri takšnem pomanjkanju mila. Nato je stresel pepel iz pipe kar v cvetlični lonec. To mi je bilo preveč. Kaj celo nedolžne rastline nimajo miru pred moško brezobzornostjo.

Če bo žena nejevoljna, če jo bo zvečer vsled jeze bolela glava, tega ne bo smela pokazati. Žena mora biti vključ vsemu delu skrbem innevolji vedno ljubka in nasmejana. Ako pa se „on“ po večerji zaval v naslonca ali na klop ob peči ter obsedi kakor kup nesreče in prede čas, medtem ko žena hrepeni po nežnosti in ljubovanju, je to vse prav. On sme vse, zato je možki...

Sonja

Ženski kotiček

Ti salamenski dedci

Zadnjič se je nekdo obregnil, da ima naš časopis le kotiček za ženske, toda kje je oni da moške. Zakaj da naj bi imele Evine potomke povsod prednost? — Da bi nihče morda ne pripisal krivde uredništvu časopisa, samo omenjam, da možki pač nimajo toliko drobnih nalogov v življenju in zato ne potrebujejo nasvetov. Ker pa je iz te opazke razvidno, da se tudi možki zanimajo za ženski kotiček, jim bom povedala, česar mogoče še ne vedo in sicer: kaj nam ženskam pri moških ne ugaja.

Kamorkoli se prikažem, s komurkoli govorim, vsakdo samo: poroči se! Ti bi bila idealna zakonska družica. Kaj boš vedno garala za druge? Poroči se, poroči se, slišim dan za dnem, da mi že kar preseda. Kakor da je tako lahko najti ženina, sedaj ko jih je toliko požrla vojna. Mislim, da bi bilo zopet umestno upaljšati harem. Psi! To bi možkim sicer ugajalo, nam pa nikakor ne. Kaj hočete, smo pač egoistke! Zraven tega pa današnji možki tako lažejo in se le igrajo z nami ubogimi stvarcami. No pa to še ni najhujše. Tudi najbolj pretkanega je lahko ujeti v mreže, le če zasluži, da se potrudíš zanj.

Nažalost pa je toliko moških na svetu, za katere se ne izplača napraviti niti koraka. Vsak dan srečujem zakonske kandidate, ki skušajo prispeti do mojega srca. Toda pot jim je prestrma, navadno jim že sredi poti odpovejo moči in tako zopet gredo, odkoder so prišli. Nič zato, slabičev ne maram. Zato večkrat bolj ljubim sanje od resničnosti, kajti v sanjah se včasih prikaže moj ideal, ki bi ga zaman iskala v družbi.

Pa nikar ne mislite, da se žalostim vsled tega. Saj imam dovolj nesrečnih vzgledov pri mojih tovarišicah in znankah, ki so bile tako srečne, da so jih vpregli v zakonski jarem. Mož je sploh poglavje zase v knjigi življenja! Če bi še enkrat prišla na svet bi hotela biti izvoljeno bitje — možki. Ne smejte se! Ali ni krasno biti možki? Vse je zanj, samo zanj, prav vse. Ko ženska prekorači dobo detinstva in se razvije v dekle, je stariši brž vtaknejo v gospodinjsko šolo, ali pa se mora doma učiti kuhanja, pranja, šivanja, vzgoje otrok itd. Za koga? — Zanj, samo „zanj“. Premožnejše dekle mora obiskovati tudi glasbeno šolo ali druge umetnostne krožke. Zakaj? Zato, da bo „On“ lahko

nekoč ponosen na njo. Cemu lepe obleke, sijajni kodri, ozki čevljički... pesmi, stih. — Zakaj, zanj, le zanj!

Nato se poročita. Ženska je prenehala živeti svoje lastno življenje. Le njemu je posvečeno njeno delo in skrb. Zanj, živi zanj trpi in vene. Kuha kar on rad je, čeprav morda njen želodec ugovarja. Oblači se kakor njemu ugaja, njemu na ljubo zmrzuje pozimi v tenkih nogavicah, njemu na željo opusti šminko ali jo na njegovo zahtevo uporablja. Kakor krotka košuta hodi okrog njega, vedno zaskrbljena ali je vse prav, kar stori zanj. Bog ne zadeni, da bi zbolel. Takrat bi najrajši sama trpela bolečine namesto njega ter ga na rokah nosila.

A „On“?! — Tukaj si dekleta in žene lahko podamo roke, kajti vse skupaj dovolj trpijo pod moškimi tiranstvom. Naše babice so bile srečnejše. Vsaj pred poroko so bili njih možje takšni, kakor so jih zamišljale v svojem dekliskem sanjarjenju. Še dolga leta v zakonu so se spominjale onih blaženih dni. Me sirote še tega nimamo. Lepo vas prosim, kje je tukaj pravica, možki znajo samo zahtevati, a nobeden ne pomisli, kaj lahko sam nudi. Zahtevati bi znal vsakdo, toda kdor resnično ljubi, skuša predvsem osrečiti svojega druga, predno vpraša za lastno srečo. Jaz bi morala biti vedno tip top oblečena, od kje in kako to fantje ne vprašajo. Vedno bi morala imeti dražestne čevljičke in svilene nogavičke, a kako? Gospodarstveni urad se ne ozira na naše želje a Italija je daleč. Moje roke naj bodo vedno bele in mehke, toda pri tem moram vsake tri tiskati po ves dan a povrh vsega morajo biti tudi drva nasekana in parket zgajen. Kako naj bom lepo oblečena, ko nimam časa šivati a nobena šivilja noče več delati. Mogoče bo sedaj kaj boljše,

Domače novice

POGLED PO ROŽNI DOLINI

Po ozkih soteskah, preko lahkih hribočkov, lepih polj in med temnimi gozdovi se vije cesta, ki vodi iz Borovelj v St. Jakob. Pokrajina je enolična in skoro nezanimiva; seveda

ne vidiš lepote zamrznjenih vodopadov ali večerne zarje, ki obliva zasnežene vrhove planin, katere se strmo spenjajo proti nebu. Pot je enolična, a vendar zanimiva. Tu in

nam srečaš kopico otrok, ki se vesele kupčka snega, ki se je slučajno skril zimskemu, a vendar dovolj toplemu soncu, in ostal v okolišaravi in mladim v veselje. Le redki so ljudje, ki jih srečaš na cesti. Kakor polhi so

se skrili v svoje preproste, a tako prijetne hišice in preživljajo zimske dneve. To s njihove počitnice. Ne mislimo, da ljudje sedaj nič ne delajo. Kje pa dela ne manjka. eL

to je, da se jim ni treba potiti na vročem soncu in jim vstajati tako zgodaj kot druge letne čase. Včasih še vidiš kmeta, kako hiti v zgodnjih jutranjih urah v gozd po drva, katerih si do sedaj zaradi preobilice drugih poslov ni mogel preskrbeti, a to je le poredko. Kmet, ki živi z zemljo in pozna naravne zakone najbolje, v splošnem pravočasno izvrši potrebno delo in mora biti res kaj posebnega, da se z delom zakasni. Prav prijetno je pozimi na kmetih. Življenje,

ki so ga ljudje dosedaj preživljali na polju, prenesejo v hišo. Ob topli peči se zbirajo v zgodnjih večernih urah, in berejo, predejo ter pojejo. Kadar je v hiši praznik, mislim,

Železna Kapla

V minulem letu je bilo tukaj 58 krstov in 147 pogrebov. Tako visokega števila pogrebv v enem letu tukajšne matične knjige se ne poznajo. Pri tem niso všteti številni farani, ki so v zadnjem letu umrli po raznih taboriščih in padli vojaki po bojiščih. Zares velike in mnogoštevilne so bile vojne žrtve. Dal Bog, da bi radi teh žrtev zasijala doba pravega miru in medsebojne ljubezni in pravice.

Mnogi se veselijo dozdeva mile in ugodne zime. Naši vozniki in gorski kmetje pa si želijo snega in „sanenca“, da bi mogli spraviti posekani in pripravljeni les v dolino. Les je potrpežljiv, bo pa še malo počaka! boljših časov.

Vogrče

Cepprav smo daleč od mesta, vendar tudi pri nas kulturno življenje lepo napreduje in se razvija. V nedeljo popoldne so nas domači igralci razveselili z lepo igro, pri kateri se je posebno postavil pevski zbor pod vodstvom našega marljivega pevovodje Mihaela Sadjaka. Zbor je zapel več narodnih pesmi. Da je prišla tudi mladina na svoj račun, je bila po predstavi še ljudska slovesnost s prosto zabavo. Udeležba je bila načvse zadovoljiva.

Sedaj se pripravljamo tudi za pustni čas, da se bomo lahko tudi mi v pustnih dneh malo smejali.

kadar koljejo prašiče, takrat pridejo še sosede, da tako res vsi občutijo sladke sadove dela. Z letošnjim januarjem ljudje niso preveč zadovoljni. Bojijo se slabe letine, če ne bo kmalu snega. Na drugi strani jim pa pri-

de mila zima tudi prav. Saj vsi vemo, kako je hudo za obutev in obleko. In ta je v zimi tako velikega pomena.

lahko praktično uporablja v vsakdanjem življenju. Treba pa je bilo premagovati dve težavi: prvič ni mogoče v okviru tedenskega glasila le s pisano besedo podati finese angleškega jezika; drugič manjkajo v teh težavnih časih posebna črkovna znamenja, ki so za označbo točne izgovorjave potrebna.

Sedaj pa bomo skušali ta problem rešiti, da bodo dosedanj pisani pouk zvezali z novovpeljano slovensko radijsko oddajo.

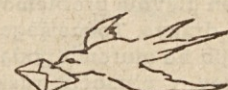
V naših slovenskih oddajah, ki jih oddaja kot znano, celovška radijska postaja vsak večer ob 20.15, bo torej vsako nedeljo poleg poročil pouk iz angleščine in sicer na podlagi pouka iz vsakokratne zadnje „Koroške Kronike“.

Dosedaj smo ta pouk priobčevali v bolj skromnem obsegu, kajti kdor angleščino resno študira, se bo lotil drugih študijskih sredstev. Razen tega smo mnenja, da večina onih Koroških Slovencev, ki se hočejo angleščine temeljito učiti, znajo tudi nemščino precej dobro, da se lahko poslužijo kakšnega angleško-nemškega tečaja.

Zdaj pa bi radi zvedeli od naših čitateljev

Miklova Zala na šentjakobskem odru

V soboto zvečer so igralci St. Jakoba uprizorili dramo „Miklova Zala“, ki je ena naših najznanejših iger. Predstava je bila v telovadnici ljudske šole, katero so požrtvovalni igralci za to priložnost lepo okrasili. Nad petsto gledalcev, ki so bili zbrani v dvorani, je nestrpnno pričakovalo začetka predstave. Vendar čakanje ni bilo dolgočasno. Za dobro razpoloženje je skrbel domač orkester, kateremu se je v nedeljo pridružil še pevski zbor. Ljudje so bili s predstavo zelo zadovoljni, pa tudi igralci so lahko veselili svojega uspeha, saj so po večini zelo dobro rešili svoje vloge.

Naša pošta

Uredništvu „Koroške Kronike“

Velespoštovani gospod major!

Zdi se mi potrebno, da Vam ob Novem letu izrečem zahvalo za vse Vaše velike napore in žrtve, ki ste jih pokazali pri izdajanju „Koroške Kronike“ v preteklem letu. Stvarni in vsebinsko izbrani sestavki oz. poročila se vsepovsod našli priznanje. Zlasti Vam bodi izrečena zahvala za članke s kulturno in na božno vsebino. Naš narod je v veliki večini zelo veren in že od nekdaj rad bere knjige in sestavke, ki imajo krščansko, vsebino. Zato je staro in mlado zlasti božično število Vašega lista — lepa božična slika z jaslami, božičnim evangelijem in voščilnim člankom — z naravnost čudovitim veseljem sprejelo. Meni osebno so to radostno pripovedovali otroci 6. razreda ljudske šole. Prosimo tudi še nadalje za priobčitev versko-vzgojnih člankov.

Z najboljšimi željami Vas pozdravlja vdani
Aleksander.

Naš odgovor:

Najlepša hvala za Vaše ljubeznivo pismo. Poznamo globoko vernost Koroških Slovencev in se bomo tudi v naprej potrudili priobčevati, kolikor bo mogoče, članke, kakršnih si želite.

Uredništvu „Koroške Kronike“

Ker sem že od začetka naročnik in čitatelj „Koroške Kronike“ mi je že dolžnost, da Vam danes napišem tole pismo.

Sem popolnoma preprost sin slovenske matere, ali bolje rečeno član, korenina slovenske družine.

Bil sem naročnik že mnogih časopisov, kot „Karavanken Bote“ in drugih, toda izmed vseh mi je najbolj všeč „Koroška Kronika“. Koliko poučnega in zabavnega nam vse prinese. V tem listu najdeš članek ti slovenska mati, žena in dekle. Pa tudi za tebe oče, mož in fant je mnogo zanimivega. Za vsakega je nekaj, tudi za naše male. Ko bi to vedela vsaka zavedna slovenska koroška družina, bi se gotovo naročila na „Koroško Kroniko“.

Da, zelo lepo je to, da je prišel čas, ko imamo Koroški Slovenci zopet svoj list. Vem, da so tega veseli vsi slovenski Korošci.

Eno pa vas vprašam, cenjeno uredništvo?

Zakaj izhaja „Koroška Kronika“ samo enkrat tedensko. Zakaj nam jo ne pošljete večkrat in bolj obširno? Toda tolažim se s pregovorom, da iz malega raste veliko. Tudi od Vas pričakujemo vsi, da Vam bo v novem letu dano več možnosti za razmah.

Naj za danes končam v upanju, da bo tudi to pismo prišlo v „Našo pošto“.

Mnogo uspeha v novem letu Vam želi hvaležni čitatelj

Ivan.

Odgovor: Prav lepa hvala za pismo in prispevek. Potrudili se bomo, da Vam bo list tudi v nadalje prinašal zanimivosti, katerih si želite.

v koliki meri se zanimajo za naš način pouka. Ali naj naš tečaj bolj izpopolnimo, t. j. naj mu odmerimo več prostora v našem listu? Dalje: ali naj dostavimo tudi nemško prestavo? — Dosedaj tega namreč nismo tvegali, ker bi morda prišel z očitkom, češ da hočemo uvajati nov poizkus ponemčevanja!

*

Prihranite si tekst za ustmeni pouk angleščine, ki bo v nedeljo ob 20 uri 15 min. v celovškem radiju. Poslušajte dobro, da bo imel vaš pouk res uspeh.

Ten minutes English:

VI.

Comparison of Adjectives — Stopnjevanje pridevnika

old, older, oldest — star, starejši, najstarejši
diligent, more diligent — the most diligent —
priden, pridnejši, najpridnejši

easy, easier, easiest — lahek, lažji, najlažji
good, better, best — dober, boljši, najboljši
Do you learn much? — Ali se veliko učite
Come nearer! — Pridete bližje!

Show me please the nearest way to the post-office — Pokažite mi prosim, najkrajšo pot na poštni urad.

Take the next street to the left. — Pojdite prvo cesto levo!

My eldest brother is seven years older than I — Moj najstarejši brat je 7 let starejši od mene.

Simple everyday activities: — Vsakdanje delo

You go up the stairs — Greste po stopnicah navzgor

He opens the door — On odpre vrata
she enters — Ona vstopi
we shut the window — Zapremo okno
they go home — Oni gredo domov
In the morning I go to the office — Zjutraj grem v pisarno
I want a red tie. — Jaz bi rad rdečo ovratico

I don't think red is the right thing — Ne verjamem, da bi bila rdeča barva pravilna.
Show me some blue ties, please. — Pokažite mi prosim, nekaj modrih ovratic!
These are very nice, really. — Te so res zelo lepe.

What do you think goes well with a grey suit? — Ali mislite, da pristaja k sivi obleki?

Shall we try green? — Ali naj poskusimo z rumeno?

It is very difficult to choose a tie. — Je zelo težko izbrati ovratico.

*

V zadnjem času smo se trudili nuditi našim čitateljem pri pouku angleščine snov, ki se

Kaj je novega v Avstriji

Problem avstrijskih ujetnikov

Mnoge avstrijske rodbe so v velikih skrbah, ker že več mesecev, mogoče tudi več let, nimajo nikakih vesti od svojcev, ki so v vojnem ujetništvu. Z obnovo poštnega prometa z inozemstvom se bo to najbrž izboljšalo; vendar ostane povratek naših vojnih ujetnikov eden glavnih problemov našega naroda in naše države. Točnejšega števila pregleda o njih ne moremo podati, ker je večina Avstrijcev v območju ruskih zasedbenih sil, iz katerih do sedaj ni bilo mogoče dobiti točnejših podatkov. Poročila pravijo, da Rusi lepo ravnaajo z njimi in da so se pričela pogajanja s pristojnimi oblastmi, da bi pospešili povratek ujetnikov z vzhoda. O Avstrijcih, ki so na območju zapadnih vele-sil, je te dni podal tirolski deželni glavar dr. Weissgatterer sledeče podatke: „V Avstriji sami je v ameriški, ruski in francoski coni še 27.000 Avstrijcev v ujetništvu. Vsi ti bodo v kratkem odpušteni. Izven Avstrije je približno 3.500 Avstrijcev v ameriškem ujetništvu, od teh 3.100 v Ameriki in 400 v Nemčiji. V francoskem ujetništvu je 10.700 mož; od teh je 10.200 v sami Franciji. Kakor znano, je

sklenila francoska vlada odpustiti te ujetnike. Prvi transporti povratnikov so že prispeli iz Francije. V angleškem ujetništvu je 16.500 vojakov; od teh je 6.000 v Italiji, ostali v Vel. Britaniji. Avstrijski ujetniki v ameriških in angleških krajih baje že imajo odpustnice; povratek je bil oviran le radi prevoznih težkoč.

Podkancelar dr. Schaerf, je izjavil v nekem razgovoru glede povratnikov, da so ti za obnovo gospodarskega življenja Avstrije neobhodno potrebni. V Avstriji je veliko pomankanje moških v starosti od 20 do 50 let, kakor tudi strokovnih delavnih moči. Njihov povratek pa ni le vprašanje obnove gospodarstva, temveč je tudi psihološko nujno kajti odsotnost očetov oziroma starejših bratov je v družinskem življenju privedlo do neke neodločnosti pri mladini. Ta pereči problem povratka avstrijskih ujetnikov je vedno predmet posvetovanja med vlado in Zavezniškim svetom; seveda ni treba še posebej omeniti, da tudi vse stranke smatrajo to zadevo za zelo važno.

Avstrisjske državne dragocenosti vrnjene

General M. Clark je 6. januarja sporočil na ustanovnem zboru Ameriško-avstrijskega društva, da so v bližini Nürnberga našle ameriške čete avstrijske državne dragocenosti in jih vrnilo na Dunaj.

„Vsak Avstrijec mora biti tega vesel, saj so ti zakladi dragocene priče preteklosti, znak nadnarodne krščanske države, katere svojevrstno izdelana krona je skoro 400 let počivala na glavah avstrijskih vladarjev. Bila je največja sramota in ponižanje, ko je nacistična država, sloneča na zločinu, nasilnosti in nečlovečnosti, izropala in odnesla te dragocenosti. Sedaj je ta sramota po uvidevni politiki USA oprana, dragocenosti so zopet v Avstriji, ki je ponovno dokazala, da je v njej še ostal stari univerzalni duh, s tem da je izdala uredbo o dvojezičnih šolah na Koroškem in prav tako z izvolitvijo Hrvata dr. Karala za burgenlandskega deželnega glavarja. Zopet je postavljen zlat most k najplemenitejšemu izročilu naše zgodovine“, piše „Wiener Zeitung“.

Pogovor z naročniki:

Anton Benetek: Pošljite naročnino, pa vam bomo radi ustregli!

Župni urad St. Ilj: Smo že odposlali!

Kasparovič: Tudi Meta pride na vrsto. Malo potrpite in še kaj pošljite!

Marija Županc: Če ste nakazali naročnino, boste tudi list prejeli.

Pavel Kanani in Šnedic Ivan: Vaše želje smo sporočili upravi lista.

Joh. Kramer: Obračun smo v redu prejeli.

Pörtsch Jože: Upamo, da boste prihodnjič že v redu prejeli.

Stober Anton: Zepnih koledarčkov še nimamo. Verjetno bodo gotovi v začetku prihodnjega meseca. Prepričani smo, da boste z njim zadovoljni, čeprav bo nekoliko pozno.

Weis Terezija: Tudi na Vas ne bomo pozabili.

Emerih Penesch: Naročeno boste prejeli.

Franc Berglez: Tudi za Vas velja, kar smo povedali drugim.

Jože Vobner: Pošljemo vam takoj, ko prejmemo denar.

Gosar Pavel: Denar pošljite kar po pošti nakaznici, ker mi še nimamo svojih položnic. S časoma po tudi to še prišlo.

Rudolf Engelbert: V Vaši zadevi se obrnite na pristojno občinsko upravo, ki vam bo svetovala in povedala, kaj morate narediti. Sicer pa poglejte v nedeljsko časopisje, kjer je prav isto vprašanje obravnavano.

Vsem naročnikom stenskega koledarja: Vsem, ki so koledar naročili, smo ga poslali in prosimo, da poravnajo naročnino. Obenem sporočamo, da imamo še par sto izvodov koledarja, ki ga lahko po želji pošljemo. Najbolje pa je, da ga vsak dvigne osebno v upravi „Koroške Kronike“.

Obsodbe vojaških sodišč

20-letni jugoslovanski državljani Ivan Radanovič, je bil obsojen radi uboja na pet let zapora. Vinjen je zabodel v trebuh Genovefo Schratter, služkinjo pri gostilni Traussig v Rednigu pri Volšpergu.

Ivan Radanovič se je zagovarjal s pijanstvo. Vojno sodišče pa ga je spoznalo krivega in ga obsodilo. Istočasno je bil obsojen tudi radi nedovoljne posesti orožja.

POSLEDNJA VEST

Britanske oblasti so izročile Jugosloviji jugoslovanske „Qvizlinge“, ki jih je jugoslovanska vlada označila za vojne zločince. Ti so: Milan Nedič, Staša Dinič, Leo Rupnik in Djura Dokič. Vojni zločinec Ilija Paranos je med prevozom izvršil samomor.

Mali oglasi

Otvoritev pekarnice. Cenjenemu občinstvu iz St. Ilja in okolice naznanjam, da bom s 10. januarjem 1946 ponovno odprl pekarnico svojega tasta Ferdinanda Breschana. Za obilen obisk odjemalcev se priporoča Gruebler Raimund, Pekarna St. Ilj pri Vrbi.

Požvedbe. Pirc Ivan iz Slovenskega begunskega taborišča v Spittalu ob Dravi (bar. 11/9) išče svojega strica Pirc Franca, ki je rojen v Rovtaku nad Logatcem, a biva že skoraj 30 let nekje na Koroškem, in ga prosi, naj se javi na gornji naslov.

Komur je kaj znanega o Simčič Zorku, učitelju iz Maribora, naj javi na uredništvo našega lista.

Komur je kaj znanega, kje se nahaja Modic Lojze iz Blok, Notranjsko (Jugoslavija), naj to nemudoma javi uredništvu „Koroške Kronike“.

„Koroška Kronika“ je sedaj pripravljena sprejemati male oglase in jih priobčevati in sicer samo v slovenskem jeziku. Vsi, ki se za to zanimajo, naj pošljejo oglase in nam jih pošljejo. Le v posebno izjemnih slučajih bo možno oglaševanje, ki niso v slovenščini napisani, primerno prestaviti. V takih slučajih ne prevzamemo nikake odgovornosti za popolnoma točno prestavo.

Oglasi naj se pošljejo oziroma oddajo pri PWB-propagandni trgovini v zgradbi na oglu Novega trga in Grajske ulice (Neuer Platz—Burggasse); dopisi pa naj se pošiljajo na: „Koroška Kronika“, PWB, Völkemarkter Ring 25.

V poštev pridejo sledeči oglasi: trgovska obvestila (n. pr. otvoritev kakega trg. obrata, čas obratovanja, njegova premestitev); nakupi in prodaje; obvestila glede zamenjave; pouk; izgubljeni in najdeni predmeti; najeminske ponudbe. Ne bodo pa se sprejemala obvestila o praznih službenih mestih ali o onih, ki iščejo službo.

Izrecno povdarjamo, da z razliko od ostalih dnevnih časopisov ne moremo vršiti nikakega dopisovanja glede objavljenih oglasov v našem listu, niti dopisov dalje razpošiljati. Kajti naš list nima na razpolago tozadevnega osebja, ki bi moralo imeti odgovarjajoči poseben oddelek v slučaju, če naj bi časopis služil kot posredovalec.

Zato naj vsak oglas vsebuje tudi popoln naslov oglaševalca, da bodo oni, ki se zanimajo za vsebino oglasa, mogli stopiti z njimi v neposredni stik. Vsako povpraševanje glede vsebine oglasov na naše uredništvo je zato brezpredmetno. Vsa vprašanja naj se pošiljajo neposredno oglaševalcem.

Cena oglasom:

MALI OGLASI:

vsaka beseda 10 grošev, v mastnem tisku 20 grošev.

VEČJI OGLASI:

za vsak enostolpni mm 8 grošev.

Roman:

KRIŽ NA GORI

Ljubzenska zgodba

IVAN CANKAR

2.

„Še ti pogledaj, Hanca! — Tam je oče — ali vidiš njegov obraz? Stopim v izbo in ne ozre se name; gre mimo mene, kakor mimo stola in toliko, da me ne sune v stran. Moja žlica bi ležala na mizi in ne bilo bi me k večerji; oče bi se ne ozrl in bi ne prašal: „Kje je Mate?“ Želel sem s včasih, da bi me udaril — Tam je mati, ki jo imam rad. Bere knjigo, ki je pisana po starem in z debelimi črkami. Časih je prišla in je pogledala, če spim; zdaj ne pride nikoli več. Pol leta je, mislim, kar me je poslednjikrat ogovorila prijazno...“

„Napravi se, Mate, in pojdi!“

„Čas je, Hanca!“

Šla sta dalje, proti cerkvi; tudi pri cerkovniku je bilo še svetlo in nekdo je govoril v izbi.

„Zdaj pa lahko noč, Hanca!“

„Še malo počakaj, ne mudi se ti... Glej, Mate, če misliš na pot, ne moreš tako. Nimaš obleke, ne perila. Pospravi, kar imaš, pa prinesi meni; pošljem ti ponoči, ko bodo spali. Prinesi mi jutri...“

„Prinesem... In lahko noč!“

Izpustil je njeno roko, ali ko se je okrenil in je stopil na klanec, je zaklicala pritaženo za njim.

„Mate!... Ne zameri, Mate... kako pa bi na pot, ko nimaš denarja? Samo tisto krono imaš... Hotela sem ti nekaj povedati, pa ti povem, kadar se posloviš... Glej, rada bi.

da bi šel, pa mi je žalostno pri srcu... Pridi jutri.“

„Zbogom, Hanca!“

Narahlo sta se doteknili roki in Mate se je vrnil v noč; samo trenotek je gledala za njim in že je utonil v globeli...

„Prezgodaj ste prišla, nisem se še poslovil!“ jo je pozdravil učitelj; stal je sredi izbe s klobukom v roki. Oče je bil povečerjal in je sedel za mizo; ozrl se je nanjo z mrkim pogledom.

Prišla je v izbo mati, suha, starikava ženska.

„Lepo nam dela, glejte! Gre in je ni do noči!“

Učitelj se je nasmehnil.

„Večer je lep... Tudi jaz se sprehajam včasih, takole, kadar pogasnejo okna. Nekaj posebnega čuti človek... kakor da bi bil zakopan kam globoko; tako daleč je nebo...“

Oglasilo se je v njegovih besedah nenadoma nekaj toplega in resničnega, tako da se je Hanca začudila. Pogledal ji je v obraz, ali pogled se je takoj umaknil.

„Lepo je tam v globeli ob takih večerih, posebno če je človeku pusto pri srcu; zdi se mu, kakor da je umrl, tako temno in tiho je vse... No, lahko noč, gospodična Hanca!“

Šel je, oče pa je stresel z glavo.

„Prej je govoril čisto pametno... Zelo na-

meten človek je ta učitelj, pa je še mlad... Saj mu še besede nisi rekla, Hanca, ko se je poslovil!“

Mati je napravila luč in je zagnila okno.

„E, Hanca, slabo se vedeš! Po vasi govore, da se potepaš s tistim Matejem. Otrok še, pa se tako zavrže!“

Hanca je popila kavo za večerjo in je odšla v malo izbo, tesno in nizko, tako da je bilo komaj prostora za posteljo. Okno je bilo zastrito do vrha z nageljnomo in rožmarinom; nad posteljo je visela stara podoba Matere božje.

Prižgala je svečo in napravila posteljo. Preden je legla spat, je posegla pod zglatve in je štela desetice, shranjene v robcu. Računala je in ni mogla izračunati... kaj bi z desetnicami? Komaj za kruh bi imel, mesec dni komaj... te uboge majhne desetice, skrbno spravljene, še tople od zglavja... Zazdela se je sama sebi siromašna, vsa beraška in bilo jo je sram nevrednega daru.

Tako je bilo njeno srce potrto in neveselo in zavzdihnila je globoko, ko je zatislila oči in so se napotile po pustih stezah trudne sanje... Še bolj strma je bila pot in ni ji bilo konca, vrh hriba se je dotikal neba. Hodila je navkreber s trudnimi, neokretnimi koraki; breme, na rame naloženo, je segalo daleč daleč preko glave. Pred njo je hodil Mate in ker je klonila glava tako nizko, ji je škropilo v obraz od njegovih nog...

Učitelj je stopil k oknu. Spodaj v krčmi so kričali pivci in razbijali po mizah. Pogledal je po klanecu, po dolini — pusta noč, svetloba zvezd ni segla tako globoko. In zgodilo se je tedaj, da se je oglasilo nekaj novega v njegovem srcu, komaj še razumljivega. Na-

lahno je bilo ranjeno in vznemirilo se je do dna; misli, ki bi se ne bile zdramile nikoli, so se zgenile v poluspanju.

„Tudi jaz bi, kakor on... Popotno palico v roki in lahko brašno na rami, pa v svet... tja, kjer noč ni tako temna...“

Nato je napravil luč in je vzel iz predaleč šolske zvezke; sklonil se je globoko, v rumeni luči svetilke je bil njegov obraz resen in starikav. Nekdo je stopil iz krčme ter je prepeval po klanecu.

Ob ranem nedeljskem jutru se je napravila Hanca k maši na faro. Daleč je bilo še sonce, ali po nebu je bila razlita tako žarka svetloba, da je lila celo v globel. Počasi se je dramila vas; prazniško oblečene ženske so stopale v klanec, kakor velike pisane rože so se svetile obleke na hribu.

Hanca je hodila hitro in je gledala v tla, pozdravljala je tiho in neprijazno, da bi se ji ne pridružile znanke.

„Kako se nosi!“

Polglasen smeh in šepetanje. Hanca se ni ozrla in tudi ni poslušala. Srce je ji bilo polno žalostnih misli, resen je bil njen obraz.

Na hribu je čakal Mate; na rami je imel culo in v roki popotno palico. Pozdravila sta se molče, samo s kratkim pogledom in sta se napotila. Že je bila vas globoko pod njima, jutranja megla se je vzdigovala iz globeli, sance jo je prodiralo in trgalo.

Mate je vzdihnil.

„Misliš sem, da bo slovo bolj veselo; nič mi ni lahko pri srcu. Kako je tebi, Hanca?“

„Tako sem želela, da bi šel v svet, zdaj pa bi rada, da ostaneš.“

Dalje prihodnjič

„Koroška Kronika“ izhaja tedensko vsak petek in stane dostavljena po pošti ali raznašalcu 70 grošev mesečno. Naročnino je treba plačati v naprej. — List izdaja Britanska obveščevalna služba. Uredništvo in uprava lista sta v Celovcu, Völkemarkter Ring 25/I. Telefon 2001. Rokopisi se ne vračajo.